

YUNANİSTAN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	18
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	22
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	35
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	39

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

1981 yılından beri Avrupa Birliği (AB) 1995 yılından beri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olan Yunanistan, uluslararası ticaret politikası kurallarına bağlı bir serbest piyasa ekonomisidir. Ülkede dış ticaret rejimi, AB ortak mevzuatına göre yürütölmektedir. Özellikle, 952/2013 sayılı AB Tüzüğü ile yürürlüğe giren Birlik Gümrük Mevzuatı Yunanistan için de temel bir düzenleme niteliğindedir. İlaveten 2960/2001 sayılı Ulusal Gümrük Yasası; gümrük prosedürleri, gümrük vergisi tahsilatı ve değerlendirmeleri ile gümrük ihlallerinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin özel kuralları düzenlemektedir.

Avrupa Toplulukları Entegre Tarifesi (TARIC) ile birlikte Ortak Gümrük Tarifesi (OGT), AB ölkeleri dıŐından gelen mallara uygulanır. AB içinde serbest dolaŐımda olan mallar, iç pazarın kurallarına ve Ortak Ticaret Politikasının belirli ilkelerine uyumlu olmak zorundadır. Ayrıca, Yunanistan, AB Gümrük Mevzuatı hükümleri temelinde diğer AB ölkeleri ile uyum içerisinde kuralların uygulanmasını teminat altına almıŐtır.

Yunanistan'ın AB'nin Ortak Dış Ticaret Politikası dışında ulusal bir dış ticaret mevzuatı bulunmamakta, dış ticaret alanındaki ulusal mevzuat AB direktiflerinin ulusal mevzuata uygulanması ile yürütölmektedir. AB'nin bir üyesi olarak Yunanistan, Ortak Dış Ticaret politikası gereği, AB'nin üçüncü ölkelerle yaptığı anlaşmaları üstlenmektedir. Bu çerçevede EFTA Ölkeleri, Merkezi ve Doğu Avrupa Ölkeleri, Güney Afrika Cumhuriyeti, Akdeniz Ölkeleri, Meksika ve Őili gibi AB'nin STA imzaladığı ölkelerle serbest ticaret anlaşması hükümleri geçerlidir.

Usul aÇısından bakıldığında, gümrük vergileri Yunanistan'ın 4174/2013 Sayılı Vergi Usul Kanununun uygulama kapsamına girmemektedir. Bu bağlamda Yunanistan'daki gümrüklerin usul ve işleyiŐleri, belirli Bakanlık Kararnameleri ve idari kararlarla düzenlenmektedir. Bu durum, mevzuatın sıklıkla deĐiŐtirilmesine ve kafa karıŐıklıĐına yol aÇmaktadır.

Yunanistan'ın AB'ye girmesinin ardından sınır ötesi ticarete yönelik sıkı kontroller terk edilmiŐtir. AB tek pazarının dört temel serbestisi olarak AB ölkeleri arasında sermayenin, kişilerin, mal ve hizmetlerin serbest dolaŐımının tesis edilmesi sayesinde Birliğe üye ölkeler arasındaki dış ticaret işlemleri gümrük vergisine tabi değildir. Bununla birlikte, AB içi ticaret bağlamında, örneğin, insan kullanımına yönelik ilaçlar, atıklar, bitkiler veya canlı hayvanlar vb. bazı malların ticareti üzerinde halen belli yasaklar ya da belirli formaliteler geçerliliğini korumaktadır. Yunanistan, ayrıca GDO'lu (genetiği deĐiŐtirilmiŐ) ürünlere *de facto* yasak uygulamaktadır.

Ayrıca, AB düzenleyici çerçevesi, tarım ve balıkçılık ürünleri dâhil çeşitli malların ithalatına ilişkin özel prosedürler öngörmektedir. Tarım ürünleri ticaretinde AB'nin Ortak Tarım Politikaları çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri uygulanmakta olup, sanayi ürünlerinde AB içerisinde ortak düzenlemeye tabi malların ithalatında sağlık, çevre ve güvenlik koşullarına uygunluk Şartı aranmaktadır. Bu çerçevede Yunanistan Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile

Tarımsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı piyasa gözetimi ilkeleri çerçevesinde kontroller uygulamaktadır.

AB üyesi olmayan ülkelere petrol ve gaz hariç yapılan ihracatlar, miktar kısıtlamalarından muaftır. Ayrıca tehlikeli kimyasalların ve pestisitlerin ihracat ve ithalatında özel kurallar söz konusudur.

İthalat vergileri, özellikle mamul mallar için nispeten düşüktür. Bununla birlikte, tekstil ve giyim ürünleri ile gıda işleme sanayi ürünleri, özellikle yüksek vergiler ve tarife kotaları başta olmak üzere, halen koruyucu önlemlere tabidir. Ayrıca, AB tarafından imzalanan çok sayıda ikili ve çok taraflı anlaşma, Yunanistan'ın ithalatlarına uygulanabilir.

Yunanistan'a ürün ithal etmek için standart katma değer vergisi (KDV - ΦΠΑ) oranı %24 iken, bazı ürünlere indirimli KDV oranı (%13 ve %6) uygulanır. KDV, malların değeri, uluslararası nakliye masrafları, sigorta ve varsa ithalat vergisinin toplamı üzerinden hesaplanır.

Yunanistan, AB Gümrük Mevzuatı tarafından belirlenen, transit prosedürü, gümrük antreposu, dâhilde işleme, geçici ithalat, gümrük kontrolü altında işleme ve bir serbest bölgeye veya antrepoya çekme gibi askıda tutulan gümrük prosedürlerini gerçekleştirmektedir.

Yunanistan'a yapılacak ihracatta gümrük otoritesine ibraz edilmesi zorunlu olan belgeler; gümrük beyannamesi, fatura, gerekli olduğu hallerde çeki listesi, menşe (orijin) belgesi ve ithalat iznidir. Ayrıca standartlar bakımından ihracatta AB ülkeleri tarafından verilen ve AB standartlarına göre akredite (onaylanmış) kuruluşlar tarafından düzenlenen belgeler otomatik olarak kabul edilmektedir.

Yunanistan tarafından ithalatta haksız rekabeti önleyici anti-damping ve anti-sübvansiyon tedbirleri, AB düzeyinde ve Avrupa Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır. İthalatta KDV, piyasa fiyatı ve gümrük vergisi üzerinden tahsil edilmekte ve gümrük vergisinin matrahı AB Komisyonu direktiflerince DTÖ Gümrük Kıymet Kodu hükümlerine paralel olarak belirlenmektedir. AB tarafından ülkemize yönelik uygulanan anti-damping önlem ve soruşturmaları Bakanlığımızın sitesindeki [Ticaret Politikası Savunma Araçları](#) sayfasından güncel olarak takip edilebilmektedir.

1 Mart 2023 tarihi itibarıyla Türkiye'nin Yunanistan'a yönelik uygulamakta olduğu damping ve sübvansiyon önlemleri aşağıdaki ürünlerdedir:

- Suni deri - poliüretan kaplı - deri taklidi
- Mensucat - 5407 sentetik filamenten
- Mensucat - 55 grubu sentetik veya suni devamsız liflerden dokunmuş
- Mentешeler - askılıklar
- Borular - rafine edilmiş bakırdan ince ve kalın borular

Ülkemizin Yunanistan'dan ithalata yönelik uygulamakta olduğu korunma önlemleri güncel olarak Bakanlığımızın web sitesindeki [Damping ve Sübvansiyon](#) sayfasından takip edilebilmektedir.

Avrupa Birliği (AB) üyesi ölkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ölkeler üçüncü ölkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ölkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ölkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilmektedir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Access2Market üye ölkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;
- Menş Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;
- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>

AB dışı ölkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sınırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>

Gümrük Vergileri

AB ile Ortak Dış Ticaret Politikası uygulayan Yunanistan, AB üyesi ülkelerle olan ticaretinde her tür gümrük vergisi, eş etkili vergi, miktar kısıtlamaları ve benzeri sınırlamaları kaldırmış olup, üçüncü ülkelere olan ithalatında Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulamaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasında ise, AB ile Türkiye arasında 1 Ocak 1996 tarihinden beri uygulanmakta olan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile tesis edilmiş olan Gümrük Birliği

uyarınca sanayi ürünlerinin ticaretindeki gümrük vergileri sıfırlanmış olup, yalnızca tarım ürünlerinin ihracat ve ithalatında gümrük vergisi uygulaması varlığını korumaktadır.

Yunanistan'a yapılan ithalatlara uygulanan vergi oranları tipik olarak %0 ile %17 arasında değişmektedir. Bazı mallar, menşe ülkeye bağlı olarak, anti-damping veya telafi edici amaçlar için ek vergilere tabi olabilir. Gümrük vergisi, ithal edilen malın CIF değerine göre hesaplanır.

Yunanistan'da gümrük vergileri ve diğer gümrük konularından sorumlu otorite Bağımsız Kamu Gelirleri Kurumu - AAE'dir.

Entegre Tarife (TARIC), AB Gümrük Birliğine ithal edilen ürünlere uygulanan çeşitli kuralları göstermektedir. Yunanistan'a ihracatta gerekli prosedür ve vergiler için Avrupa Komisyonu'nun TARIC Consultation ve Access2Markets internet sayfaları incelenebilir.

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarıyla) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik

Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azaltımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55 (55'e Uyum)" mevzuat değişikliği paketi² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi **Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir**³(SKDM/CBAM). 1 Ekim 2023 itibarıyla yürürlüğe girmesi beklenen SKDM kapsamında, ilk aşamada, demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen ürünleri için sera gazı emisyonlarının raporlaması yapılacak, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren ise AB'de yetkilendirilmiş ithalatçılar tarafından ithal edilen, düzenleme kapsamındaki ürünler için raporlanan emisyonlar temelinde karbon ücreti ödenmeye başlanacaktır. İş insanlarımızca uygulama esaslarını belirleyecek ikincil düzenlemelerin takibi önemlidir.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁴, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁵ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, **elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler** öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında ülkemizde uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan [Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi](#)⁶ ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ SKDM Taslak Metni (Resmi onay süreci devam etmektedir):

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG\(2023\)742452_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG(2023)742452_EN.pdf)

⁴ [A new Industrial Strategy for a green and digital Europe \(europa.eu\)](#)

⁵ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

⁶ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Sustainable-products-initiative_en

Bu çerçevede açıklanan [Yeni Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı](#)⁷ ile ürünlerin AB piyasasına arzı için karşılaması gereken standartların sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirilmesi, ürüne ilişkin söz konusu bilgilerin tüketici, piyasa gözetimi otoriteleri, geri dönüşüm sektörüncelikle kolayca ulaşılabilir olmasını sağlamak üzere ürüne eşlik edecek “**dijital ürün pasaportları**” geliştirilmesi, zorunlu yeşil kamu alımları kriterleri getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede, AB'nin Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında öncelikli ürün gruplarından başlamak üzere tüm ürünlere yönelik mevzuat tasarıları hazırlaması öngörülmekte olup, ilk aşamada [batarya](#), [tekstil](#), [yapı malzemeleri](#), [ambalaj ve ambalaj atıklarına](#) ilişkin mevzuat tasarıları/stratejiler yayımlanmıştır.

AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı](#)⁸ ile ise AB bir taraftan üçüncü ülkelere kontrolsüz atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

AB tarafından önümüzdeki dönemde açıklanacak mevzuat tasarıları ile açıklanan tasarıların son durumlarına ilişkin bilginin [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁹ sayfasından takibi mümkündür.

İç Vergiler ve Oranları

Yunanistan'da vergi uygulamaları Anayasa ve kanunlarla düzenlenmiştir. Yunanistan'daki belli başlı vergi kategorileri aşağıdaki gibidir:

- **Gelirlerden Alınan Vergiler:** Gerçek kişilerden alınan gelir vergisi ve tüzel kişilerden alınan kurumlar vergisidir. Gelirlerden alınan vergi kategorisinde, [gemilerin vergilendirilmesi](#) de yer almaktadır. Vergilendirme dönemi 12 aylık takvim yılı içerisinde kural olarak 30 Haziran ya da 31 Aralık'tır.
- **Gayrimenkul Vergileri:** Miras vergisi ve gayrimenkul ediniminden doğan vergiler bu kategoridedir.
- **İşlem ya da Tüketim Vergileri:** KDV, emlak transfer vergisi, ithalat vergisi, lüks tüketim malları üzerinden alınan vergiler, alkol ve tütün ürünlerinden alınan vergiler, araç vergileri vb. bu grupta yer almaktadır.

Ülkede vergi sistemi Yunanistan Maliye Bakanlığının yetkisindedir. Bakanlık bu yetkisini Vergilendirme, Vergi Denetimi, Gümrük ve Özel Vergiler, Mali Denetim ve Bütçe ile Ödemeler vb. Genel Müdürlükleri eliyle kullanmaktadır. En alt düzeyde ise, vergi daireleri ve gümrük ofisleri yükümlülerin doğrudan iletişimde olduğu birimlerdir.

Yunanistan'da gerçek ve tüzel kişiler 9 haneli vergi kimlik numarası (AFM) ile vergi işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Bu vergi numarası şirketler tasfiye olana dek, gerçek kişilerin ise vefatına kadar geçerlidir.

⁷ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products_en

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_5916

⁹ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Yunanistan'da sunulan hizmetler çoğunlukla vergilendirmeye tabidir. Bu nedenle, hizmetler sektöründeki vergi kaçakçılığını önlemek üzere bir takım bürokratik önlemler alınmıştır. Ülkede muhasebe kayıtlarının tutulması küçük işletmeler için dahi karmaşık olabilmektedir. Bu nedenle bireyler ve küçük işletmeler, herhangi bir vergisel formalite hatasını engellemek üzere vergi danışmanları ya da muhasebecilerle çalışmaktadır.

Şirketler mali dönem içindeki her işlem ve faaliyete ilişkin bir muhasebe kaydı tutmak zorundadır. Şirketin muhasebe sistemi, şirket bünyesindeki her türlü malvarlığını, borçlarını ve öz kaynaklarını kayıt altına almalı ve bunlarda meydana gelen değişiklikleri içermelidir.

Yunanistan'da uygulanan vergiler konusunda detaylı bilgiye AB'nin [Vergilendirme ve Gümrük Birliği](#) başlıklı internet sayfasından erişim sağlanabilmektedir.

Aşağıda ülkede uygulanan bazı önemli vergiler ve oranları yer almaktadır:

Vergi Türü	Vergi Oranı	İstisnai Oran
Kurumlar Vergisi	%22	%29 (Yunan kredi kuruluşları)
KDV (ΦΠΑ)	%24	Normal vergi oranı: %24 İndirimli vergi oranı: %13 Süper indirimli vergi oranı: %6 Ayrıca İleriye (Leros), Midilli, İstanköy (Kos), Sakız ve Sisam (Samos) adalarında <u>yukarıdaki vergi oranları üzerinden ilave %30 indirim uygulanmakta</u> olup, ilaveli vergi oranları sırasıyla %17, %9, %4 biçimindedir.
Stopaj vergisi	%5	

Kurumlar Vergisi: Ülkede uygulanan standart kurumlar vergisi oranı 2007-2009 yıllarında %25, 2010 yılında %24, 2011-2012 yıllarında %20, 2013-2014 mali yılı için %26 iken, Yunanistan'ın kreditorleri ile yapılan anlaşmalar gereği 2015 yılı Temmuz ayında %29'a yükseltilmiş; 2019 yılı ortasında yaşanan hükümet değişikliğinin akabinde yeni hükümet tarafından önce %28'e, nihai olarak Aralık 2019'da %24'e düşürülmüştür. 2021 yılında getirilen düzenleme ile 2022 yılından itibaren uygulanmak üzere şirketler kurumlar vergisi oranı %22'ye düşürülmüştür. Bununla birlikte, Yunanistan'da yerleşik kredi kuruluşları ve yurtdışında yerleşik kredi kuruluşlarının Yunanistan'daki şubeleri %29 oranında vergilendirmeye devam edilmektedir.

KDV: Yunanistan'da mal ve hizmet alımları için uygulanan KDV (ΦΠΑ) oranında Temmuz 2015'de getirilen düzenleme ile standart KDV oranı önce %23 olarak belirlenmiş, 1 Haziran 2016'dan itibaren ise bu oran %24'e yükseltilmiştir. Bununla birlikte, bazı mal ve hizmet gruplarında KDV istisnaları söz konusudur. Buna göre;

- Ekmek, süt, et, balık, zeytinyağı, peynir, makarna, un, nişasta, tahıllar, sebzeler, kahve, çay, tuz, sirke gibi temel tüketim ürünleri, tahıllara dayalı çeşitli gıda müstahzarları, canlı hayvanlar, engellilerin ihtiyaçlarına yönelik gereçler, çiftlik malzemeleri, bebek oto koltukları, bebek bezleri, bisiklet kaskları gibi mallarda;

- Turistik tesislerde konaklama, çocuk, yaşlı, hasta vb. kişilere evde bakım hizmeti verilmesi, restoran, kafe, pastane ve ilgili işletmelerin işletilmesi gibi hizmetlerde %13 - indirimli KDV oranı geçerlidir.

Bunun yanı sıra ilaçlar, kitaplar, gazeteler, dergiler, tiyatro ve konser biletleri, elektrik, doğalgazda %6 - süper indirimli KDV oranı uygulanmaktadır.

KDV oranlarında uzun yıllar bölgesel uygulamalar da söz konusu olmuştur. Mevcut durumda, İleriye (Leros), Midilli, İstanköy (Kos), Sakız ve Sisam (Samos) adalarında mevcut KDV oranları üzerinden ilaveten %30 indirim uygulanmakta olup, ilaveli KDV oranları sırasıyla %17, %9, %4 biçimindedir.

Sermaye Vergisi: 1 Ekim 2021'den itibaren sermaye harcı, şirket kuruluş sermayesinden değil, ana sermaye artışları üzerinden %1 yerine %0,5 oranında alınmaktadır.

Gayrimenkul Vergisi: Yunanistan'daki gayrimenkullere yıllık bazda uygulanan gayrimenkul vergisi, *ana vergi* ve *ilave vergi* olmak üzere iki parçaya ayrılmaktadır. Şirketler için ilave gayrimenkul vergisi, şirketin bütün gayrimenkullerinin vergi değeri üzerinden %0,55 oranında hesaplanır. Şirket tarafından kullanılan gayrimenkuller ise %0,1 oranında ilave vergiye tabidir.

Gayrimenkul Devir Vergisi: Devredilen gayrimenkulün değeri üzerinden %3,09 oranında hesaplanır. Yeni emlak satışında, -KDV ödenmesi halinde- gayrimenkul devir vergisi uygulanmaz.

Gelir Vergisi: Gerçek kişilerin elde ettikleri gelirler, gelir miktarına göre %9, %22, %28, %36 ya da %44 oranlarında kademeli olarak vergilendirilmektedir. Buna göre yıllık geliri 10 bin avronun altında olan gerçek kişiler %9, 40 bin avronun üzerinde olan gerçek kişiler ise %44 vergiye tabidirler.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Standartlar konusunda Yunanistan, AB tarafından uygulanan hükümlerin doğurduğu uygulamaları takip etmektedir. **ISO 9000** kalite yönetim standartları, yerel firmalardan aranırken ayrıca hükümet ihalelerinde de istenmektedir.

CE işareti, malların Avrupa'da serbest dolaşımını sağlamak üzere kullanılan ve o malın AB mevzuatına uyumunu simgeleyen bir işarettir. Üzerinde CE işareti bulunan mallar, AB ile birlikte İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç'in de yer aldığı Avrupa Ekonomik Alanında (AEA) serbest satışa sunulabilmektedir. AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin Yunanistan'a ihraç edilebilmesi için, CE işareti zorunlu değil iken, bazı mallar için CE işareti zorunludur. CE işareti bulundurma zorunluluğu taşıyan mallar, AB direktifleri ile spesifik olarak düzenlenmiştir. Bu işareti taşıması gerektiği halde taşımayan bir ürünün AB üyesi ülkelere ihracatı mümkün değildir. Konuyla ilgili olarak Bakanlığımız tarafından hazırlanan [CE İşaretine İlişkin Bilgi Notu](#) da kamuoyunun erişimine sunulmuştur.

CE İşareti, Avrupa Birliği'nin, teknik mevzuat uyumu çerçevesinde 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında hazırlanan Yeni Yaklaşım Direktifleri içerisinde yer alan ürünlerle ilgili olup, ürünlerin AB'nin ilgili direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir Birlik işaretidir. CE işareti, tüketiciye bir kalite güvencesi sağlamaz; fakat ürünün asgari güvenlik koşullarını karşıladığını gösterir.

Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmektedir.

Ürünlerin ilgili güvenlik şartlarına uygunluğunun denetimi genelde ithalat aşamasında gerçekleştirilmektedir. Ancak ürünlerin piyasaya arzı sonrasında da re'sen ya da şikâyet üzerine kontroller yapılabilmektedir. İthalat denetimine ilişkin olarak Yunan Devlet Laboratuvarı her türlü analiz için yetkilidir. Ayrıca Yunan Standardizasyon Kurumu (ELOT), gıda ürünlerinin standartları ve piyasa güvenliği konularında Yunan Gıda Kurumu (EFET), ilaç ve ilaç benzeri mamullerin piyasaya sunumu ve denetimi konularında Yunan İlaç Kurumu (EOF) yetkilidir.

İthalatta zorunlu sevk öncesi inceleme uygulaması gıda ürünleri, tarım ürünleri, kimyasal ürünler, ilaç ürünleri gibi insan vücudu ile temasa geçen her tür ürün için gerekmektedir. İthalat denetimi bakımından, gümrük bölgelerinde ağırlıklı olarak gıda ürünlerine fiziki kontroller yapılmaktadır. Gümrüklerde alınan numuneler Yunan Devlet Laboratuvarına gönderilerek analiz edilmektedir. Örneğin ülkemizden ihraç edilen *kum midyesi* Selanik Devlet Laboratuvarında analiz edilmektedir. Kırmızı-beyaz et ve bunların yan ürünlerinin ithalatında, üçüncü ülkelerde yalnızca AB tarafından onaylanmış tesislerden gönderilmiş ürünlerin girişine izin verilmektedir. Ülkemizden Yunanistan'a söz konusu ürünlerin ihracatında, ancak AB tarafından onaylanmış firmaların sınırlı grup ürünlerinin girişine izin verilmektedir. Ayrıca, yumurta ve yumurta ürünlerinin ülkeye ithalatında da ancak Avrupa Komisyonunun onaylı firmalar listesinde yer alan Türk firmalarının ihracat yapması mümkündür. Gıda gruplarına göre AB'ye ihracat yapma iznine sahip Türk firma listelerine [Avrupa Komisyonu'nun ilgili internet sayfası](#) üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

Yunanistan süt ve süt ürünlerinin ithalatında, Avrupa Komisyonu'nun 2 Temmuz 2010 tarihli ve 605/2010 sayılı Regülasyonu uyarınca hareket etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'den Yunanistan'a çiğ süt ve süt ürünlerinin ihracatı yasaktır. Benzer şekilde, Türkiye'den çiğ inek, çiğ koyun, çiğ keçi ve çiğ sığır sütünden imal edilen ve şap hastalığı riski olmayan belirli süt ürünlerinin de Yunanistan'a ithalatına izin verilmemektedir. Buna karşılık, gönderilen süt mamullerinin adı geçen regülasyonla belirlenmiş şap hastalığı riski olan ham sütün özellikli ısıtma ve sterilizasyon işlemlerinden geçirilmiş olması halinde bu süt mamullerinin ithalatına izin verilmektedir. Deniz ürünlerine ilişkin uygulama da ilgili AB direktifleri çerçevesinde olup, ülkemizde kurulu tesislerden yalnızca AB standartlarında üretim yapan ve bu şekilde AB'nin ithalata müsaade ettiği listeye alınanlar AB'ye ihracat yapabilmektedir. Kabuklu deniz ürünlerinin ithalatında toksin tahlili yapılmaktadır. Kurutulmuş gıda ithalatı ise, Yunanistan Bağımsız Kamu Gelirleri Kurumu (AADE) bünyesindeki Devlet Genel Kimya Laboratuvarı (GXX)

tarafından gerçekleştirilen aflatoksin testinin üst limitlerinin altında olması halinde yapılabilmektedir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. adlar ile meydana getirdiği (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünler yönünden üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtılmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilir.

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 543/2011/EU sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Yunanistan, laboratuvar analizlerinde yüksek oranda hatalar yapıldığı iddiasıyla tarım ürünlerinde bölgesel yüklemeler yerine her bir yükleme için ayrı test yapılması hususunda ısrarcı bir tutum sergilemektedir.

Yunanistan'a tohum ithalatında, öncelikle o tohum türünün, AB'nin [Ortak Katalog Bilgi Sistemi Kapsamındaki Listeler](#) içerisinde yer alması gerekmektedir. Eğer bahse konu tohum türü ilgili listelerin herhangi birinde geçmiyorsa, Yunanistan Tarımsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı'nın [Ulusal Çeşitlilik Kataloğu](#)na kaydettirilmelidir. Ayrıca, türüne ve özelliklerine bağlı olarak 2-3 yıl sürebilecek bir testin de yapılmasının gerekli olduğu bilinmelidir. Bu noktada, ülkemiz ile Yunanistan arasında 30 Haziran 2005 tarihinde imzalanmış olan bir "Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi ve Test alanında İşbirliği Anlaşması" da bulunmaktadır.

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Tüm AB üyesi ülkelerde olduğu gibi insan ve çevre sağlığı ile ürün güvenliği gerekçesiyle uyulması gereken CE işareti vb. gibi kurallar bulunmaktadır.

Yunanistan pazarına giren ürünlerin etiketlenmesi ve paketlenmesi hususunda Yunanca etiket, miktar, üretim ve tavsiye edilen tüketim tarihlerinin belirtilmesi gibi çeşitli standartlara uyulması zorunludur.

Avrupa Komisyonu'nun 2018/851 sayılı Atık ve 2018/852 sayılı Plastik ve Ambalaj Atığı Çerçeve Direktifleri, Yunan mevzuatına 4819/2021 sayılı Yasa ile uyarlanmıştır. Bu mevzuat ile Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında atık yönetimi organizasyonu, genişletilmiş üretici sorumluluğu vb. hükümler de düzenlenmiş; bu alanda Yunanistan Çevre ve Enerji Bakanlığı'nın denetim ve denetimine tabi biçimde ülkenin yerel mevzuatı uyarınca kamu yararına çalışan dernek statüsünde Yunan Geri Dönüşüm Örgütü (EOAN) yetkilendirilmiştir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>) linkinden edinilebilir.

Teknik Engeller

Tüm AB üyesi ülkelerde olduğu gibi insan ve çevre sağlığı ile ürün güvenliği gerekçesiyle uyulması gereken kuralların geçerli olduğu Yunanistan'da ithalat ve ihracat yapmak için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak, bazı ürünlerin Yunanistan'a girişleri için kara ve deniz kapılarında ihatisas gümrükleri belirlenmiştir. Su ürünleri, canlı hayvan ve et

ürünleri ile bazı tarımsal ürünlerde ise Yunanistan Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması gerekmektedir.

AB'nin ortak gümrük tarifesi ile kural ve kısıtlamaları, AB dışı ülkelerden Yunanistan'a gerçekleştirilen ithalatlarda aynen uygulanmaktadır. Topluluğun Entegre Gümrük Tarifesi (TARIC) AB Gümrük Birliği içerisine ithal edilen ürünlere uygulanan çeşitli kuralları göstermektedir.

Yunanistan'a ihracatta gerekli belge ve prosedürler için Avrupa Komisyonu'nun [Access2Markets](#) sayfası incelenmelidir.

Türkiye'den taze sebze ve meyve ihracatında karantina kontrolleri uygulanmaktadır. Ülkemize yakın Yunan adalarında karantina kontrollerinin yapılamaması, ilgili ürün gruplarında ülkemiz ihracatçısı için ciddi maliyet artışı ve zaman kaybına yol açmaktadır.

Yunanistan'ın, AB üyesi ülkeler için genelde geçerli olmayan bazı düzenlemelerini aşmak için Türk şirketleri ve üçüncü ülkelerde kurulu şirketler Yunan veya AB menşeli şirketlerle ortaklık, satın alma vb. yollarla işbirliğine gitme yolunu tercih edebilmektedirler.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak

gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Yunanistan'da Fikri Mülkiyet Hakları 2121/1993 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun'da; Bilgi Toplumu Direktifi'ni uyarlayan 3057/2002 sayılı Kanun'un 81. maddesi, Gerisatış Hakları ve Uygulaması Direktifi'ni uyarlayan 3524/2007 sayılı Kanun, Toplu Yönetim ve diğer Telif Haklarına ilişkin 3905/2010 sayılı Kanun'un 46. maddesi, Sanatçılar ve Ses Kayıtları için Koruma Direktifini uyarlayan 4212/2013 sayılı Kanunlar ile değişiklikler yapılmıştır.

Ayrıca markalar, 4072/2012 sayılı Yunan Marka Kanunu kapsamında tescil edilip, korunmaktadır. Mevcut durumda marka tesciline yetkili makam, Yunan Kalkınma ve Yatırımlar Bakanlığı'na bağlı "[Ticaret ve Tüketiciyi Koruma Genel Sekreterliği](#)"dir. Tescil edilen bir marka -tekrar yenilenebilir olmak üzere- 10 yıl için koruma altına alınmış olmaktadır. Yunanistan'da yapılan bir marka tescili sadece bu ülke için geçerli olmakla birlikte, tek bir müracaat ile Madrid Protokolüne imzacı 80'den fazla ülkede tescil edilmek mümkün olabilmektedir. Avrupa Birliği Markası tescili ise, AB üye ülkelerinin tamamında koruma sağlamaktadır.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB patentinden ve kayıtlı Avrupa Birliği tasarımlarından sorumlu AB kuruluşudur. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleri ile yapmakta olan Yunanistan'da devletin ekonomideki payı halen %40'lar seviyesinde bulunmaktadır. Sanayinin bir çok dalındaki oligopol yapı nedeniyle pazara giriş ve tutunmada zorluklar yaşanabilmektedir. Bu nedenle, firmaların Yunanistan söz konusu olduğunda pazara giriş stratejilerinin doğru tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Genel olarak dışa dayalı bir ekonomisi olan Yunanistan'ın ithalatında geleneksel olarak acente ve distribütörler önemli yer tutmaktadır. Ülkede acentalık sözleşmesini yazılı yapma zorunluluğu bulunmamakla olup, taraflar herhangi bir süre için dahi sözlü anlaşılabilir imkânına sahiptirler. Bununla birlikte distribütörlük anlaşmaları yazılı yapılır ve belirli bir bölge ya da ülkenin geneline yönelik imtiyaz belirtilir. Benzer şekilde, satış tekeli (franchise) anlaşmaları da yazılı gerçekleştirilir ve ülke genelini kapsar. Distribütörler toptan usulle faaliyet göstermekle birlikte bazı hallerde perakende de çalışabilmektedirler. İthalatçılar genellikle Atina-Pire veya Selanik'te şube, alt-acentalık ya da gezici satış elemanları ile faaliyet gösterirler.

Yunan toptan ve perakende sektörü, sınırlı ürün çeşitliliği ile faaliyet gösteren küçük, aile şirketlerinden oluşmaktadır. Ülkedeki nakit akışındaki darlıktan dolayı satın alımlarda mali sıkıntılar yaşanabilmektedir. Küçük ölçekli ithalatçıların, özellikle mali kriz ve sermaye kontrolleri döneminde yabancı distirütörlerle finansal rekabete girecek güçte olmamalarından ötürü krizi atlatamadığı gözlemlenmiştir.

Ülkede mağazacılık çok yaygın olmakla birlikte, iklim ve sosyoekonomik yapıdan kaynaklı olarak AVM kültürü sınırlı bir kabul görmüştür. Perakende mağazaları pazar günleri genellikle kapalı olup, belli başlı uluslararası mağaza zincirleri ve turistik noktalardaki dükkânlar pazar günleri de açık olabilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Yunan İstatistik Kurumu (ELSTAT) tarafından en son açıklanan verilere göre, hizmet ağırlıklı ekonomiye sahip olan ülkede 2021 yılında kişi başına net gelir 14.456 avro olmuştur.

Yunanistan pazarı, uzun yaz sezonunda genişleyen ithalat kapasitesi, Türkiye'ye coğrafi yakınlığı ve ülkemiz ürünlerinin kalite ve standartı konusunda olumlu görüşlere sahip tüketici yapısıyla ihraç ürünlerimiz için çok önemli ve ilerisi için de umut vaat eden pazarlar arasında yer almaktadır. Bu anlamda AB'nin standart ve tüketici güvenliğini sağlayan CE işaretine sahip Türk ürünlerinin Yunanistan pazarına (ithalatçı veya nihai tüketiciye yönelik olarak) ihracatının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Son yıllarda ticaret hacmimizdeki artış, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ticaretin siyasal gerilimlere karşı direncini koruduğunu, ikili ticaretin nitel ve nicel büyümesini sürdürdüğü ve ikili ticari ilişkilerin özellikle belli ürün gruplarında ve daha çok ülkemiz lehine hız kesmeden gelişmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Türk şirketlerinin Yunanistan'daki ticari varlığının ikili siyasi ilişkilerden doğrudan etkilendiğini söylemek mümkündür. Daha açık bir ifadeyle, iki ülke toplumları arasında iyi ilişkiler olmasına rağmen, siyasi diplomasi alanındaki gerilimli dönemlerde Yunan kamuoyunun ülkemiz hakkındaki genel izleniminin olumsuz etkilendiği ve bu durumun da Türk malı imgesine ve hizmet sektörlerine yansıdığı görülebilmektedir. Nitekim yakın geçmişte yaşanan bir takım gerginliklerin ardından genel ürün boykotları, (turizm, savunma sanayi vb.) sektörel boykotlar ya da firmalara yönelik boykot veya tepkiler görülebilmektedir.

Ülkede yaşanan mali krizin öncesinde alım gücünün daha yüksek olduğu dönemde, dünyaca ünlü AB ve ABD markalı ürünleri rahatlıkla tüketilebiliyor iken, ekonomik krizin etkisini gösterdiği dönemde fiyat avantajı nedeniyle alternatif pazarlardan gelen ürünlere talep artmıştır. Bu durum da kaliteli ve uygun fiyatlı ülkemiz menşeli ürünlere ilgiyi artırmaktadır. Ancak her durumda, AB ile serbest dolaşımın sonucu olarak üye ülkelerin Yunanistan'a yaptıkları ihracatın ülkemizden yapılan ihracattan daha avantajlı konumda ve önde olduğu doğal bir gerçektir. Ülkemizin bu konumunun, 27. yılındaki Gümrük Birliğinin günümüz koşullarına göre ve güncellenmesi ve kapsamının genişletilmesi halinde, daha ötesinde ülkemizin temel bir dış politika hedefi olarak AB'ye tam üyeliğin ardından olumlu yönde değişeceği şüphesizdir.

Yunanistan pazarına mal ve hizmet ihracatımızda önemli rakiplerimiz arasında Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Irak, Hollanda, Fransa, GKRY, G. Kore, Hollanda, Belçika, İspanya, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Romanya ve ABD gelmektedir. Her ne kadar Almanya, İtalya ve Fransa gibi AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türk mallarına karşı nispi bir önyargı olabilmekte ise de, uygun fiyat politikaları ile mal ve hizmetlerimiz cazip hale gelebilmektedir. Ayrıca, Yunan tüketicisinin Çin malları ile karşılaştırıldığında Türk mallarına gerek kalite-dayanıklılık, gerekse maliyet-fiyat ilişkisi bakımından büyük farkla olumlu baktığı görülmektedir.

Covid-19 pandemisi ile mücadelede alınan tedbirlerin küresel tedarik zincirlerinde kırılmalara neden olması, Türk ürünlerinin Avrupa pazarlarına olduğu gibi Yunanistan'a girişini de kolaylaştırdığı pazarda kalıcı olmak için üreticilerimize önemli bir fırsat tanıdığını söylemek mümkündür. Söz konusu avantajın korunması ve ihracatımızdaki artışın sürdürülebilir kılınması konusunda Bakanlığımız, iş dünyamız ile birlikte eşgüdüm içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

AB'nin çevreye duyarlılık ve tüketici güvenliği konusundaki standartlarını ve ürün gruplarına özgü teknik koşulları sağlayan CE işaretli Türk ürünlerinin, Yunanistan pazarına ihracatında herhangi bir engelle karşılaşması beklenmemektedir.

Öte yandan, Yunan toplumunun sanat ve tasarıma görece duyarlı olması nedeniyle, kendine özgü tasarımı olan ürünler veya müşteriye özel uygulamalar tüketici nazarında cazibeli olabilmektedir.

Genel olarak, Yunanistan pazarının koşulları ve Yunan ithalatçıların talepleri doğrultusunda, bazı üretici ve/veya ihracatçılarımızın pazarın koşulları ve Yunan ithalatçıların talepleri doğrultusunda, Türkçe veya Türkiye'yi çağrıştıracak markalı veya "Made in Türkiye" ibareli ürünler göndermedikleri; bunun yerine yerli bir marka ile işbirliği içerisinde olduğunu vurgulayan ya da Yunan kültürüne ait (yerel) etiketlemeler ile pazara giriş yaptığı bilinmektedir. Bunlar arasında dayanıklı tüketim malı üreticilerimizin yerli gıda ve içecek üreticileri ile ortaklaşa üretim, satış tekeli vb. yoluyla kurdukları işbirlikleri başarı örnekleri olarak öne çıkmaktadır.

Ayrıca, ülkede ağırlıklı olarak Batı Trakya ve Oniki Ada bölgelerinde yaklaşık 150 bin civarında soydaşımız yaşamakta olup bu husus tüketim tercihleri konusunda önemli bir parametre olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Yunanistan pazarında reklam büyük önem taşımaktadır. Ülkemize nazaran piyasada daha az sayıda aktörün bulunmasına ve dijital içerik üretiminin küresel çapta hızlı büyümesine rağmen düşük nüfus artışı ve eğitilmiş genç nüfusun yurtdışına göçü gibi nedenlerle nüfusun hızla yaşlandığı ülkede insanlar halen TV izleme alışkanlığını korumaktadır. Bir diğer ifadeyle, ortalama yaşın oldukça yüksek (2020'de 45,6) olduğu ülkede radyo ve TV reklamları pazarlamada kayda değer sonuç vermektedir. Ayrıca Türk dizilerinin Yunanistan'da oldukça

popüler oluşu da, Yunanistan'da sevilen ve takip edilen dizi-film oyuncularını ile reklam ve tanıtım faaliyetlerini değerlendirmeye değer bir husus yapmaktadır

Kamu İhaleleri

Ülkenin ihale usulleri genel olarak şeffaf olmakla birlikte, sıklıkla bürokrasiden kaynaklı gecikmeler yaşanmaktadır. Ayrıca, özelleştirme esaslı kamu ihale süreçlerinde toplumsal tepki ve grevlerin de etkin rol oynadığı görülmektedir.

Yabancı şirketlerin kamu alımları sürecine katılabilmeleri için Yunanistan'da şirket kurmaları ya da şube açmaları gerekmemeyle birlikte, açılan ihalelerde çoğunlukla şirketlerin AB veya AEA üyesi bir devlette, DTÖ'nün Kamu Alımları Anlaşmasını (KAA) imzalamış üye bir devlette ya da AB ile özel anlaşma imzalamış bulunan üçüncü bir ülkede yerleşik olması şartı aranmaktadır. Bunun yanı sıra, AB, AEA ya da DTÖ'nün KAA'na taraf bir ülke mevzuatına göre kurulmuş ve idari merkezleri ya da kayıtlı adresleri ya da gerçek fayda sağladıkları merkezleri bir AB ülkesinde bulunan şirketler de Yunanistan'da kamu alımları sürecine katılabilmektedirler.

Örneğin inşaat sektöründe Yunanistan'da kamu projeleri ihalelerine katılma hakkına sahip olan inşaat şirketleri, genel olarak aşağıdaki kriterlerden birine sahip olmalıdır:

- Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı - Altyapı Genel Sekreterliği - Sicil Müdürlüğüne kayıtlı olan şirketler,
- AB veya AEA üyesi devletler veya DTÖ KAA hakkındaki sözleşmeyi imzalamış olan devletlerde mukim şirketler. (Bu şirketlerin mukim oldukları ülkedeki ilgili müteahhitlik siciline kayıtlı olmaları şartı aranır.)

Bu kriterler genel çerçeveyi oluşturmakla beraber, her bir kamu ihalesine özgü ihale şartları da belirlenebilmekte; ya da ihaleye katılacak firmalardan ISO 9000 istenebilmektedir.

Karşılıklılık ilkesi doğrultusunda ise Yunanistan, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC) tarafından yapılan kamu pazarlarına simetrik girişi sağlamak adına açık, şeffaf, denenmiş ve sınanmış mekanizmalarla pazarların karşılıklı açılması için "Kamu Alımlarında Pazara Giriş Planı"nın hızla uyarlanması çağrısına henüz cevap verebilmiş durumda değildir. Bununla birlikte, Yunanistan ile bazı üçüncü ülkeler arasında karşılıklı KAA'lar bulunmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Dünya Bankası istatistiklerine göre, Yunanistan'ın toplam yüzölçümünün %65'i tarıma elverişlidir. Buna karşılık, tarımın GSYH içindeki payı istisnai yıllar dışında ortalama %4 ile sınırlıdır. ELSTAT tarafından en son açıklanan verilere göre 2021 yılında tarım sektörünün ekonomideki payı %3,9 olurken, bir önceki yıla göre %2,5 oranında küçülen sektörün 2021 yılında büyümeye katkısı negatif olmuştur. 2022 yılı 3. çeyrek verilerine göre tarımın istihdamdaki payı ise %11 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, ana sektörler içindeki en düşük istihdam oranıdır.

Yunanistan'ın 13,4 milyar avro değerindeki 2023-2027 Dönemi Yeni Ortak Tarım Politikası (CAP) stratejik planı, Avrupa Komisyonu tarafından onaylanarak 1 Ocak 2023 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Avrupa Yeşil Mutabakatını merkezine alan CAP 2023-2027 sürdürülebilir, esnek ve modern bir Avrupa tarım sektörüne geçişi şekillendirmek için tasarlanmış olup "tarladan sofraya" ve "biyolojik çeşitlilik" stratejilerinin hedeflerine ulaşılmasında kilit bir rol oynayacaktır. Söz konusu yeni Ortak Tarım Politikası, tarımın çevresel etkilerini azaltmak ve doğal kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamak üzere olduğu kadar Yunan tarımının bel kemiğini temsil eden küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlıklarını sürdürebilmelerini sağlamak için de planlanmıştır.

Birincil tarımsal üretim, Yunanistan'ın çeşitli uluslararası pazarlarda tüketilen meyve ve sebzeleri ile geçmişte Yunanistan için önemli bir ihracat kalemi olmuştur. Yunan tarım sektörü, geleneksel olarak istikrarlı fiyatlara ve artan talebe sahip ürünler olan domates, kivi, portakal, badem vb. gibi çok çeşitli tarım ürünlerinde verdiği ticaret fazlasını korumuştur.

Gelinen aşamada, tarım sektöründe sofistike tarımsal üretime ve ihracat odaklı yüksek kaliteli ürünlere yönelim söz konusudur. Bu durum, hem gıda ihracatını önemli bir fırsat olarak gören Yunan hükümeti tarafından, hem de teknik bilgilerini ve girişimcilik becerilerini geliştiren ve çiftçilerin üretim araçlarını modernize etmelerine yardımcı olan yöresel tarım ve çiftçi kooperatifleri tarafından desteklenmektedir.

Ülkenin üretim kapasitesi açısından artan getiri potansiyeli gösteren birkaç ürün grubu söz konusudur. Tarımda ihracatın lokomotifleri olarak kabul edilen örneğin üzüm, portakal, şeftali, nektarin, kivi vb. ürünlerin uygun standardizasyon ve kalite kontrolü ile Avrupa ve dünya çapındaki talebi karşılayabileceği öngörülmektedir. Ülkede son dönemde bir politika olarak, özellikle batı pazarlarında rağbet gören organik tarıma da önem verildiği görülmektedir.

Bu bağlamda, Yunanistan'ın tarımsal üretiminin büyük bölümünü meyve ve sebzeler oluşturmaktadır. Ülkenin ihracatının %19'unu tarım ürünleri oluşturmaktadır. Avrupa Komisyonu Raporunda da ifade edildiği üzere ülkenin ürettiği tarım ürünlerinin yaklaşık %40'ını meyve ve sebze ürünleri ve %10'dan fazlasını zeytinyağı oluşturmaktadır. Pamuk, tütün ve şekerpancarı ülkenin önemli ihracat kalemleridir.

Öte yandan Yunanistan, dünyanın en önemli zeytin üreticilerinden biridir. Uluslararası Zeytin Konseyi - IOC'nin tahminlerine göre 2021/2022 döneminde 227 bin ton zeytinyağı üretimi gerçekleştiren Yunanistan'ın, 2022/2023 dönemi için 280 bin ton zeytinyağı üretimi ile dünya çapında İspanya'dan sonra ikinci sırayı alacağı öngörülmektedir. Zeytinde Mora (Peloponez) yarımadası ve Girit, pamukta Teselya, Doğu Makedonya ve Trakya ile merkez Makedonya bölgeleri ülkenin başlıca üretim yerleridir.

Yunanistan dünya genelinde endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biri olup, şeftali ve nektarin üretiminde Çin, İspanya ve İtalya'nın ardından 4'üncü sırada gelmektedir.

Birçok tarımsal üründe kendi ihtiyacını karşılayacak kadar üretime sahip olan Yunanistan'ın tarımsal ürünlerdeki ithalatı, toplam ithalatının yaklaşık %12-13'ünü oluşturmaktadır. Söz konusu ithalatın büyük bölümü et, mandıra ve deniz ürünlerinden oluşmakta ve sadece bu ürünlerin ithalatı toplam tarımsal ithalatının neredeyse 3'te 1'ine karşılık gelmektedir. Bazı tahıl çeşitleri ve hayvan yemleri Yunanistan'ın ciddi ithalat yaptığı tarımsal ürünler arasındadır.

Yunanistan'da toplam 371 bin civarında traktör bulunmakta olup, her yıl yaklaşık 500 bin ton gübre tüketilmektedir.

Balıkçılık sektörü bağlamında ELSTAT'ın 2022 yılı Eylül ayında açıkladığı 2021 yılı verilerine göre, Yunanistan'da açık deniz ve kıyılarda toplam değeri 234 milyon avro olan 58.365 ton su ürünü yakalanmıştır. Bu rakam 2021 yılında 238 milyon avro değerinde ve 70.182 ton olarak gerçekleşmiştir. Buna göre, önceki yıla oranla, 2022 yılında miktar bakımından %16,8, parasal değer bakımından ise %1,6 düşüş yaşanmıştır. 2020 yılında deniz balıkçılığında çalışan sayısı 18.535 iken, 2021 yılında bu sayı 16.779'a gerilemiştir.

Balık çiftliklerine ilişkin 2023 yılı Ocak ayında açıklanan 2021 verilerine göre, Yunanistan'da su ürünleri yetiştiriciliğinde toplam üretim 2020'e kıyasla %8,1 artmış; buna paralel olarak elde edilen gelirler %15,1 oranında artış göstermiştir. 2021 yılında toplam değeri yaklaşık 642 milyon avro olan yaklaşık 144 bin ton balık yetiştirilmiştir. Balık çiftliklerinde çalışan sayısı ise 2020 yılına göre %8,7 azalarak 4.239'dan 3.871'e gerilemiştir.

Yunanistan'da balık üretimi esas olarak çiftliklerde yapılmaktadır. Toplam üretimin yaklaşık %62'sini çiftliklerde gerçekleştiren Yunanistan AB ülkeleri içinde balık çiftliklerinde (tonaj ve ekonomik değer olarak) İngiltere'den sonra 2'inci sırada gelmektedir. Yunanistan'da kültür balığı üretiminin büyük bölümü levrek ve çuprağan oluşmakta olup, ülkedeki kabuklu deniz ürünleri üretimi de oldukça iyi bir durumdadır.

Sanayi

Yunanistan'ın sanayi sektörünün GSYH içindeki payı hizmetlerden sonra gelmekte olup geleneksel olarak %12-14 aralığında seyretmektedir. Ekonomik kriz koşullarının kontrol altına alınması ve doğrudan yatırımların artmasıyla birlikte 2014 yılından itibaren sınırlı da olsa genişleme gösteren sanayinin ekonomideki payı 2021 yılında sıçrama göstererek %18,4'e yükselmiştir. Benzer şekilde, sanayi sektörünün istihdamdan aldığı pay da, 2021 yılı itibariyle önceki yıla göre artarak %11,4'ten %11,9'a yükselmiştir.

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların geneli küçük ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Nitekim 2020 yılı Avrupa Komisyonu Raporu'na göre Yunanistan'da faaliyet gösteren işletmelerin yaklaşık %97'si mikro ölçekli, yaklaşık %3'ü ise küçük ve orta boyutludur. Buna benzer şekilde, sanayi sektöründe işgücünün büyük bölümü mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerde istihdam edilmektedir.

2008 yılında başlayan ekonomik krizin sanayi üretimindeki etkileri azalmış olmakla birlikte halen devam etmektedir. 2015 yılı baz alındığında, 2007 yılında 143,2 olan sanayi üretim endeksi 2014 yılında dip yaparak 100'ün altında gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre %1,7 oranında daralmıştır. 2015 yılından itibaren başlayan düzelmeye rağmen sanayi üretimi henüz kriz öncesi seviyelere yükselememiştir. 2018 yılı sanayi üretimi bir önceki yıla göre %1,6 artmış, buna karşılık 2019'da %0,7 oranında, 2020'de ise özellikle küresel pandeminin de etkisiyle %2 oranında daralma göstermiştir. 2021 yılında ise sanayide toparlanma yeniden başlamış ve sanayi üretimi yaklaşık %10 artmıştır. ELSTAT'ın açıkladığı nihai verilere göre Aralık 2021 toplam sanayi üretim endeksi Aralık 2020'ye göre %9,2 artış gösterirken, Aralık 2022 toplam sanayi üretim endeksi, Aralık 2021'e göre %1,4 düşmüştür. Sanayi sektöründeki üretim artışının büyük bir bölümü elektrik üretimi alt sektöründen kaynaklanmıştır.

Ayrıca, Ocak-Aralık 2022 dönemi ortalama toplam sanayi üretim endeksi, önceki yılın aynı dönemine göre %2,3 artış kaydetmiştir. Sanayi üretim endeksinde baz alınan 2015 yılına dek üretimi önde götüren madencilik sanayi, yerini elektrik ve imalat sanayisine bırakmıştır.

2022 yılında pandemi nedeniyle tüm sanayi alt sektörlerinde daralma yaşanmış 2021 yılında ise madencilik sanayisinde üretim artışı önceki yıla göre %4,2, imalat sanayisinde %8,8, elektrik tedarikinde %16,4 ve su tedarikinde %1 üretim artışı yaşanmıştır.

Aralık 2022'de Kasım 2022'ye göre en yüksek yüzdesel artışı tütün ürünleri endeksi kaydederken, diğer ulaşım araçları endeksi en büyük yüzdesel düşüşü göstermiştir. Aralık 2022 endeksi, Aralık 2021 endeksi ile karşılaştırıldığında, en yüksek yüzdeler düşüş yine ulaşım araçları grubunda kaydedilirken, en yüksek yüzdeler artış kömür ve linyit madenciliği -ham petrol ve doğalgaz çıkarma işleri- madencilik destek hizmeti faaliyetlerinde kaydedilmiştir.

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2022 Ocak-Aralık döneminde sanayi üretim endeksinde görülen %2,3'lük artış, sanayi bölümlerinin alt endekslerinde yaşanan oran değişikliklerinden kaynaklanmaktadır. Nitekim imalat endeksi'nde %4,4'lük artışa karşın, su arzı endeksinde %2,2, elektrik arz endeksinde %3,7, madencilik ve taş ocakçılığı endeksinde %7,8 azalma kaydedilmiştir.

Genel olarak sanayide en üretken alt sektörler özellikle hammaddelerini yerel kaynaklardan sağlayan yiyecek ve içecek, tütün gibi tüketim mallarını haiz sektörlerdir. Bununla birlikte, ciddi uluslararası ve ulusal yatırım alanı olan ilaç ve eczacılık sektörü de son yıllarda üretim endeksinin en yüksek olduğu sektörlerin başında gelmektedir.

2022 yılında bir önceki yıla göre en fazla üretim artışı yaşanan sanayi alt sektörleri; motorlu araçlar, bilgisayar-elektronik ve optik ürünler, makine ve teçhizatların kurulum ve tamiri, mobilyalar olurken, tekstil üretim endeksinde önceki yıla göre düşüş görülmüştür.

Hizmetler

Turizm

Üç tarafı denizlerle çevrili ve yerleşime sahip iki yüzün üzerinde adası olan Yunanistan, tarihi ve kültürel mirasının da etkisiyle dünyada en fazla turist çeken ülkeler arasında yer almaktadır.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gelen Turist (Milyon Kişi)	14,9	15,0	16,4	16,9	20,1	24,3	26,1	28,1	30,2	33,1	34,0	7,4	15,2	27,8
Turizm Geliri (Milyar Avro)	10,4	9,6	10,5	10,4	12,2	13,4	14,1	13,2	14,6	16,1	18,2	4,3	10,5	17,6

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası

Yunan Merkez Bankası verilerine göre, ülkeye gelen turist sayısı 2019'da 34 milyon iken COVID-19 salgınının etkisi ve kısıtlamalar nedeniyle 2020 yılında 7,4 milyona gerilemiştir. Ülkeyi ziyaret eden turist sayısı 2021 yılında yeniden yükselişe geçerek 15,2 milyona ulaşmış, 2022 yılında ise büyük bir patlama göstererek 27,8 milyona erişmiştir. Böylece, ülkenin turizm gelirleri 2020 yılında 4,3 milyar avro olurken, 2021 yılında 10,5 milyar avroya, 2022'de ise 17,6 milyar avroya yükselmiştir.

2021 yılında Yunanistan'ı ziyaret eden turistlerin yaklaşık %68,8'i, toplam turizm gelirinin ise %64,7'si AB27 ülkelerinden kaynaklanırken, 2022 yılında bu oranlar sırasıyla %61,1 ve %56,6 olmuştur. Covid-19 salgınının etkilerinden hızla çıkmaya gayret eden ülkede 2022 yılının ilk 3 çeyreğinde en fazla turist gönderen ülkeler sırasıyla 3,3 milyonla Almanya, 3,1 milyonla Birleşik Krallık, 1,3 milyonla Fransa ve 1,2 milyon ile ABD olmuştur.

TÜİK verilerine göre ülkemize gelen Yunan turistlerin sayısı, 2021 yılında Covid-19 salgını nedeniyle radikal bir düşüşle 157.723'e gerilemiş, 2022 yılında ise %262 artarak 569.795'e yükselmiştir.

İnşaat

Yunanistan'ın inşaat ve altyapı sektörü, makroekonomik olumsuzluklara paralel olarak büyük ölçüde daralma yaşamıştır. Sektördeki üretim aktivitesini gösteren inşaat üretim endeksine bakıldığında, avro krizinin ardından üretim arka arkaya düşmüş; giderek daralan sektör faaliyeti 2020 yılında Covid-19 salgınının da etkisiyle %9,6 gerilemiştir. 2021 yılında %6,9'a yükselen inşaat üretim endeksi, 2022'nin 3. çeyreğinde büyük bir sıçramayla %20,7 olmuştur.

İnşaat Üretim Endeksi* Yıllık Değişim (%)														
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (3.Çyr)
İnşaat Üretim Endeksi	-17,0	-29,6	-41,1	-33,6	-8,1	15,7	2,5	6,5	-18,2	-14	-6,0	-9,6	6,9	20,7
Bina İnşası Üretim Endeksi	-24,1	-40,0	-42,2	-34,5	-17,2	-0,3	11,6	-7,2	-18,4	-6,9	-6,2	-5,8	16,5	7,6
İnşaat Mühendisliği Üretim Endeksi	-12,6	-23,9	-39,8	-32,5	2,0	30,3	-3,8	15,2	-18,2	-17,4	-5,9	-12	-0,9	30,5

Kaynak: ELSTAT, *Mevsimsellikten Arındırılmış

Sektöre ilişkin oniki aylık verilere göre, Yunanistan'da Aralık 2021- Kasım 2022 döneminde verilen kamu-özel toplam bina inşa izin sayısı 24.816 olmuştur. Böylelikle, bir önceki döneme göre toplam bina inşa izin sayısı % 5 artış göstermiştir.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İnşaat izin sayısı (%)	-14,6	-10,6	-29,2	-36,7	-28,1	-18,2	-0,6	-5,3	9,0	10,1	13,5	2,7	24,9	5

Kaynak: ELSTAT

Ülkede 2009 yılında başlayan ekonomik kriz en çok emlak sektöründe etkisini göstermiştir. Piyasalarda yaşanan likidite sıkıntısı nedeniyle gayrimenkul sahipleri, öncelikle mevcut gayrimenkullerini satma yolunu tercih etmiş; bu da emlak piyasasında değerlerin ani düşüşüne sebep olmuştur. Benzer şekilde, mesken ve işyeri kira değerleri de ekonomik krizin başından bu yana büyük düşüş yaşamıştır.

2009 yılından 2017 yılına kadar genel ekonomide yaşanan daralma, ülkede inşaat sektöründeki yatırım harcamalarını neredeyse durma noktasına getirmiştir. Ayrıca, inşaat yatırımlarına ilişkin düzenlemelerin iş yapmayı zorlaştırması, pazara girişi neredeyse imkânsız kılan devlete ait güçlü ulaşım ve altyapı kurumlarının tekelliği, aynı zamanda altyapı ve inşaat sanayiinin küçülmesi sektörün zayıf yönleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yunanistan'daki gayrimenkul piyasasının gelişimi, turizmle ilgili yatırımlarla doğrudan bağlantılıdır. Her ne kadar 2017 yılından itibaren sektörde gayrimenkul kira ve satış bedellerinde artış görülmeye başlanmışsa da, 2020 yılı ilk çeyreğinde patlak veren pandemi ile kira bedellerinde yapılan zorunlu indirimler ile birlikte yabancılara emlak satışı yapılamaması nedeniyle bu artış trendi duraklamıştır. 2022 yılında pandeminin etkilerinin büyük ölçüde ortadan kalkması sayesinde ekonomide turizm kaynaklı bir canlanma ortaya çıkmış, bu durum da emlak piyasasında hareketlenmeye imkân sağlamıştır. Ayrıca hükümet, turizm sektörünün 2021'den itibaren toparlanmasının konut fiyatlarında ve kira talebinde daha fazla büyümeye yol açacağını öngörmüştür. Konut satışlarındaki artış eğilimi, kira fiyatlarına da hâlihazırda sirayet etmiştir.

Nitekim, 2014 yılında başlatılan ve gayrimenkul satın alan yabancılara 5 yıl boyunca oturma izni hakkı veren Altın Vize uygulamasının asgari yatırım limiti, 5007/2022 sayılı Kanun'un 91.maddesi ile değiştirilerek 1 Mayıs 2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere Atina'nın

Kuzey, Merkez ve Güney bölgeleri ile Attiki Valiliği'nin Vari, Voula ve Vouliagmenis Belediyesi ile Merkez Makedonya Valiliği'nin Selanik Belediyesi ve Güney Ege Valiliği'nin Mikonos ve Santorini bölgelerinde tek bir gayrimenkul için 500 bin avroya yükseltilmiştir. Ülkenin geri kalan bölgeleri için 250 bin avro yatırım limiti korunmaktadır.

Önümüzdeki yıllarda, gayrimenkul piyasasının ana itici gücünü dış talebin oluşturmaya devam edeceği, iç pazarın canlanması içinse Yunanistan'ın istihdam yaratacak ve gelirleri artıracak sürdürülebilir büyüme sağlama becerisinin önemli rol oynayacağı öngörülmektedir. Ayrıca, gayrimenkul piyasasında optimum iyileşmenin sağlanabilmesi için, emlak transfer/satış prosedürünün basitleştirilmesine özel önem verilmesinde fayda olduğu düşünülmektedir.

Yunanistan Merkez Bankası'nın en son Aralık 2021'de Parlamento'da açıklanan Para Politikası Raporu'na göre, 2021 yılında hizmetler (özellikle turizmden kaynaklı) ve sanayinin yanı sıra inşaat sektöründe de kayda değer iyileşme görülmüştür. Yunanistan gerek ticari mülk, gerek konut piyasasında 2021 yılında hızlı bir iyileşme göstermeye başlamıştır. Özellikle konut piyasasında ilgi ağırlıklı olarak yatırımlar ve turizm segmentlerine yönelmiştir.

İnşaat sektöründeki olumlu seyir AB ile kamu sektörü yatırım projelerine bağlıdır. Orta ve uzun dönemde petrol ve doğalgaz boru hatları, havaalanları, gayrimenkul, limanlar ve yenilenebilir enerji sektörleri inşaat alanındaki fırsatlar olarak görülmektedir. Ayrıca doğalgaz boru hattı gibi devasa projelerin zamanında tamamlanması, iş dünyasının ülke ve sektöre güven duymasında kritik öneme sahiptir. Selanik metro projesi, Atina metro ve demiryolları ağının genişletilmesi gibi büyük yatırım projelerinde gecikmeler yaşanması halkın ve iş dünyasının tepkisine sebep olmaktadır. Son olarak Mart 2023 tarihinde Atina-Selanik hattında yaşanan tren kazası sonrasında hükümetin ülkedeki demiryolu ağının daha hızlı biçimde çağdaştırılması konusunda adımlar atması öngörülmektedir.

Altyapı alanında 2025 yılına kadar tamamlanması gerekli 25 milyar avro değerindeki boru hattı projesi gibi yatırım faaliyetlerinin önümüzdeki yıllarda artması beklenmektedir. Mevcut proje portföyü daha çok enerji ve ulaşım projelerine, daha az oranda ise turizme odaklanmıştır. Bununla birlikte, hükümetin altyapı yatırımlarını desteklemek üzere turizm sektörüne odaklandığı da görülmektedir.

Ülke ekonomisine ilişkin yaptığı çalışmalarla kamuoyunda söz sahibi olan Ekonomik ve Endüstriyel Araştırmalar Vakfı (IOBE) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 2022-26 dönemi için inşaat projelerine kullanılması beklenen kaynakların -13,3 milyar avrosu hibe ve 13,7 milyar avrosu kredi olmak üzere- toplam 27 milyar avroya ulaşması beklenmektedir. Ayrıca IOBE, yeni Avrupa Birliği Sübvansiyon Paketi (NSRF 2021-27) aracılığıyla altyapıya 8,7 milyar avro tahsis edileceğini öngörmektedir. Orta vadede, altyapı ve konut alanındaki ek yatırımların, 2020 ile karşılaştırıldığında yıllık gayri safi yurtiçi hasılanın %4,1'i oranında yükselmesi; inşaat yatırımlarının payının ise %4'ten 2025'te GSYİH'nın %8,1'ine yükselmesi beklenmektedir. IOBE'ye göre, inşaattaki sıçrama aynı zamanda 2021-26 cirosunun iki katına çıkarak 2026'da neredeyse 20 milyar avroya yükselecektir. Böylece sektördeki şirketlerin büyüklüğü de önemli ölçüde artacaktır. Ayrıca altyapı ve konut inşaat projelerinin çıktı değerinin 2022-26 döneminde güçlü ve yukarı yönlü bir seyir izleyeceği ve 2020'de 7,6 milyar avro iken 2025'te 18 milyar avroya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu dönem sadece inşaat sektörü değil, aynı zamanda projeleri üstlenecek şirketleri finanse etmesi beklenen bankalar

için de zor geçecektir. IOBE'ye göre, 2022-2026 yılları arasında 2-3 milyar avro yıllık brüt kredi akışına gerek duyulacaktır.

Yunanistan'da inşaat ve altyapı sektöründe kamu-özel sektör işbirliğine ilişkin başarı örnekleri arasında Atina metrosu, Attiki ve Egnatia çevre yolları, Rio-Antirio Köprüsü ve Atina E. Venizelos Uluslararası Havaalanı gösterilebilir.

İnşaat sektörüne ilişkin önemli noktalardan biri de, ekonomik tedbirler çerçevesinde farklı bakanlıkların yetkisinde olan planlama ve lisanslama işlemlerinin kolaylaştırılarak efektif hale getirilmesi ve uygulamanın hızlandırılmasıdır. Ülkenin kreditorleri tarafından talep edilen değişikliklerde, altyapı imtiyaz sözleşmelerini düzenleyen çerçeve mevzuatın değiştirilmesi, inşaat öncesi izin aşamalarının basitleştirilmesi, tapuda yaşanan sorunların giderilmesi, arkeolojik çalışmalar ve çevresel etkilere dair bürokratik engellerin kolay aşılması ve maliyet yönetimi gibi sektöre yönelik iyileştirmeler hedeflenmiştir.

Yunanistan'daki belli başlı inşaat projeleri AB tarafından finanse edildiğinden, fonlarda yapılacak herhangi bir değişiklik veya indirim bu projeleri temelden sarsabilmektedir. Ülkenin ihale prosedürü şeffaf olmakla birlikte, sıklıkla bürokrasiden kaynaklı gecikmeler yaşanmaktadır. Ayrıca grev vb. nedenlerle bu tür işlerin aksama ve gecikme riski yüksektir.

İnşaat sektöründe birkaç büyük firma başat rol oynamakla birlikte, sektörde faaliyet alanları firma ölçeklerine göre bölünmüştür. Örneğin, orta ölçekli firmalar ülkede mesken inşasını üstlenmişken, büyük çaplı firmalar altyapı ve kamu imtiyaz sözleşmelerini yürütmektedir. Altyapı projeleri genellikle uluslararası firmaların yerel büyük firmalarla konsorsiyumu şeklinde sonuçlandırılmaktadır.

Yunanistan'da kamu projeleri ihalelerine katılma hakkına sahip olan müteahhitlik şirketleri, genel olarak aşağıdaki kriterlerden birine sahip olmalıdır:

- Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Genel Sekreterliği Sicil Müdürlüğüne kayıtlı olan şirketler,
- AB veya AEA üyesi devletler veya DTÖ KAA hakkındaki sözleşmeyi imzalamış olan devletlerde mukim şirketler. (Bu şirketlerin mukim oldukları ülkedeki ilgili müteahhitlik siciline kayıtlı olmaları şartı aranır.)

Bu kriterler genel çerçeveyi oluşturmakla beraber, her bir ihalede spesifik olarak farklı kriterler uygulanabilmektedir.

Sektördeki mevcut duruma dair Yunan Müteahhitler Birliği (TEE) tarafından yapılan bir açıklamaya göre, Yunanistan son yıllarda kayda değer oranda beyin göçü vermiş, ülkenin yaşadığı mali kriz döneminde yılda yaklaşık 4 bin mühendisin kaydını sildirdiği açıklanmıştır. Mühendislerin faaliyetlerini durdurmasının en önemli nedenleri arasında:

- Ülke kalkınmasının durma noktasına gelmesiyle Yunan mühendisler için iş imkânlarının azalması,
- Serbest meslek sahiplerinin çok yüksek oranlarda vergilendirilmesi,
- Mühendislerin hâlihazırda çok yüksek olan sosyal güvenlik katkı paylarının ekonomik tedbirler kapsamında daha da yükseltilmesi ve

- Sektörde maliyetleri düşürecek ve mühendislerin hayatını kolaylaştıracak tedbirlerin alınmamış olması (örneğin: halen inşaat izinlerinin elektronik ortamdaki alınmaması) gibi hususlar yer almaktadır.

Yunan inşaat şirketlerinin, krize rağmen yurt dışında önemli projeler üstlendiği bilinmektedir. Yunan şirketlerinin en çok faaliyet gösterdiği pazarlar Balkanlar ile Ortadoğu Körfez bölgesidir. Yunanistan'ın en büyük inşaat ve müteahhitlik firmaları Hellaktor, J&P Avax, Metka, Gek-Terna'dır.

Ticaret ve Perakende Sektörü

Yunanistan'daki en büyük sektörlerden biri olan toptan ve perakende ticaret sektörü dağınık bir yapı arz etmektedir. Özellikle perakende sektöründe zincir süpermarketler ile yerli ve yabancı mağazalar önemli aktörlerdir.

Perakende Ticaret Endeksi - Hacim (2015=100)							
Yıl	Genel Endeks	Süpermarketler	Gıda, İçecek, Tütün	Eczacılık	Hazır Giyim, Ayakkabı	Mobilya, Elektrikli Eşyalar ve Ev Aletleri	Kitap-Kırtasiye Ürünleri
2010	141,0	125,7	153,6	147,7	139,6	161,6	104,9
2011	126,4	121,0	130,4	135,2	113,2	133,6	99,2
2012	110,8	111,4	112,5	118,1	89,9	112,7	87,2
2013	101,9	100,9	109,3	102,3	87,8	105,1	87,1
2014	101,5	101,9	103,4	100,5	92,9	104,0	93,4
2015	100,1	100,1	99,9	99,9	99,9	100,0	99,5
2016	99,4	100,5	98,5	97,5	105,4	98,8	103,9
2017	100,6	101,3	94,9	99,4	108,7	104,7	112,3
2018	101,6	103,4	93,4	96,2	104,3	102,9	108,4
2019	102,9	105,3	88,1	97,9	104,6	107,8	116,1
2020	98,8	111,5	79,9	117,6	86,4	113,3	119,8
2021	108,9	113,9	88,1	142,0	110,9	138,1	144,0
2022	112,4	111,1	86,7	153,3	113,8	153,0	162,6

Kaynak: Yunanistan İstatistik Kurumu (ELSTAT)

Perakende ticaret genel endeksinde pandeminin etkisiyle 2020 yılında bir önceki yıla göre %4'e varan düşüş görülmüş; 2021 yılında artış eğilimi ortaya çıkarak endeks 108,9'e ulaşmış, 2022'de ise 112,4 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle eczacılık, kitap-kırtasiye ve mobilya-elektrikli eşyalarda 2020 yılında başlayan büyük artış 2022 yılında da devam etmiş ve bu alt sektörlerdeki perakende ticaret endeksleri 150 puanın üzerine çıkmıştır.

Yunan İstatistik Kurumu'nun verilerine göre 2021 yılından toptan ve perakende ticarete çalışan işçi sayısı 1.4 milyona yaklaşmış (1.390.184) olup, bu rakam ülkedeki toplam çalışan sayısının yaklaşık %37,7'sine tekabül etmekte ve böylece en önemli istihdam alanını oluşturmaktadır.

Ülkede perakende pazarının en önemli şirketleri arasında AB Vassilopoulos S.A., Sklavenitis, Metro S.A., Lidl, Atlantic S.A., Jumbo Hellas S.A., Praktiker Hellas, Zara Hellas S.A., Plaisio Computers, Media Markt-Public, Kotsovolos, Hondos Center ve Notos Com Holdings S.A. sayılabilir.

Lojistik

Yunanistan'da karayolları yük ve yolcu taşımacılığında esas teşkil etmektedir. Bu yönüyle karayolu taşımacılığı, gerek yük gerekse yolcu taşımacılığında %90'ın üzerinde bir oran ile AB ortalamasının üzerinde pay almaktadır. Yunanistan'ın arazi yapısı ve yetersiz demiryolu ağının bir sonucu karayolu taşımacılığının bu tür bir sektörel hâkimiyeti ortaya çıkmıştır.

Yunanistan karayolları ağı, ülkeyi en ve boydan kesen üç büyük otoyol arteri üzerine kurulmuştur. Bu otoyolları, Patra'dan başlayarak Atina-Selanik arterini oluşturan ve kuzeyde Yunanistan ile Kuzey Makedonya arasındaki ana sınır kapısının bulunduğu Evzoni'ye kadar uzanan A1 kodlu A.TH.E. otoyolu, Kipi-Igumenitsa arasını bağlayan A2 kodlu Egnatia Otoyolu ve Mora Yarımadasının kuzeyindeki Rio ve Yanya şehirlerini bağlayan A5 kodlu İyonya Otoyolu'dur.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki karayolu taşımacılık hizmetleri iki ülke arasında 4 Nisan 1970 tarihinde imzalanan [Karayolu Taşımacılığı Anlaşması](#) ile düzenli olarak gerçekleştirilen KUKK Protokollerine istinaden gerçekleştirilmektedir. Yunanistan ile ikili ve transit taşımalar ise kotaya tabidir. Son olarak 31 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirilen KUKK toplantısında varılan anlaşma uyarınca halen tırlarımıza 13 bin ücretli, 13 bin ücretsiz ikili ve 20 bin ücretli, 20 bin ücretsiz transit geçiş belgesi kotası uygulanmaktadır.

İki ülke arasındaki kara ulaştırması geçişleri İpsala-Kipi, Pazarkule-Kastanion ve Uzunköprü-Pityon adında üç farklı sınır kapısı yoluyla gerçekleştirilmektedir. [İpsala Sınır Kapısı](#) iki ülke karayolu taşımacılığında en yoğun kullanılan gümrük kapısı olup genellikle turist geçişleri için kullanılan [Pazarkule Sınır Kapısı](#)nın geçen yıl başlatılan ve peron sayısında artış sağlayacak olan modernizasyon çalışmalarında sona gelmiştir. Diğer taraftan, İstanbul-Sirkeci – Pythio demiryolu hattı üzerinde yer alan [Uzunköprü Sınır Kapısı](#) ülkemizin Yunanistan'a açılan Demiryolu Sınır Kapısı olması bakımından önem arz etmektedir.

[Yunanistan'da demiryolları](#) kuzeyden güneye uzanmakta olup, ülkenin üç büyük şehri Selanik-Atina ve Patra'yı birbirine bağlar. Ülkenin yük ve yolcu taşımacılığı, Yunanistan Demiryolları Örgütü - OSE'nin iktisadi teşebbüsü TrainOSE S.A. tarafından gerçekleştirilmekteydi. 14 Eylül 2017 tarihinde özelleştirilerek Ferrovie Dello Stato Italiane S.p.A. (İtalyan Devlet Demiryolları) tarafından satın alınan şirketin adı Hellenic Train S.A. olarak değiştirilmiştir.

Ülkede demiryollarının inşası ve altyapısı, mevcut demiryollarının geliştirilmesi ve bakımı ile üstyapı, elektromekanik sistem, sinyalleme, telekomünikasyon ve elektrifikasyon, tünel, köprü ve diğer her türlü demiryolu ağları operasyonu için gerekli faaliyetlerden sorumlu şirket ise OSE'dir.

Deniz taşımacılığı bakımından Yunanistan'da yük ve yolcu taşımacılığına elverişli liman sayısı 140'ın üzerindedir. Pire Limanı, Yunanistan'ın en büyük limanı olup konteyner, kuru yük,

tanker ve Ro-Ro gemilerine hizmet vermektedir. Ülkenin ikinci büyük limanı Selanik Limanı'nın ise coğrafi konumu itibariyle Yunan gemicilik sektörü için ayrı bir önemi vardır.

2019 yılı Temmuz ayında bir Türk girişimcisi tarafından İzmir (Çeşme) - Atina (Lavrion) arasında yük ve yolcu taşımak üzere Ro-Pax hattı kurulmuştur. Aegean Seaways adıyla seferlerine başlayan 25 bin grostonluk Panama bandıralı gemi 20 gün boyunca karşılıklı 18 sefer gerçekleştirmiş, ancak daha sonra faaliyetlerine son vermiştir.

İki ülke arasındaki doğrudan deniz taşımacılığına ilişkin en güncel girişim Yunanistan'ın 2014'te kurulmakla birlikte büyük bir yük ve yolcu taşımacılığı firması haline gelen Levante Ferries'ten gelmiştir. Anılan firma İzmir-Selanik arasında Ro-Pax taşımacılığı yapma niyetini her iki ülkeye de iletmış; İzmir ve Selanik limanlarındaki gerekli alt yapı çalışmalarının tamamlanması akabinde 10 Ekim 2022 tarihinde ilk sefer gerçekleştirilmiştir. O tarihten itibaren toplam 40 sefer gerçekleştiren şirket 30 Kasım 2022 tarihinde kış sezonunun başlamasını gerekçe göstererek seferlerini durdurduğunu duyurmuştur.

Öte yandan, Yunanistan'ın Midilli, Sakız, Sisam, Rodos, İstanköy adaları ile ülkemizde sırasıyla Ayvalık, Çeşme, Kuşadası, Marmaris ve Bodrum limanları arasında karşılıklı düzenli feribot seferleri bulunmaktadır. Her ne kadar Covid-19 pandemisi nedeniyle feribot seferleri bir süreliğine karşılıklı olarak durdurulmuşsa da, her iki ülkede turizmin en yüksek seviyelere ulaştığı yaz aylarında bu seferler bir hayli önem kazanmaktadır.

Yunanistan, hava taşımacılığında 15'i uluslararası, 25'i iç hatlar ve 4'ü ise yerel olmak üzere toplamda 44 havaalanına sahiptir. Atina, Selanik, Kandiye (Heraklion), Rodos, Korfu, İstanköy, Hanya, Zakintos, Sisam, Mikonos ve Santorini ülkedeki başlıca uluslararası havaalanlarıdır. Ülkenin hava taşımacılığında yetersiz kalan Atina'daki eski havaalanı Ellinikon 2001 yılında işletmeye kapatılmış, yerini 28 Mart 2001 tarihinde Atina'nın güney doğusunda kurulan başlangıç kapasitesi her yıl 16 milyon yolcu olan ve 50 milyon yolcu kapasitesine genişletilmesi hedeflenen ikiz pistli Atina Uluslararası Elefterios Venizelos Havalimanına bırakmıştır.

Atina Uluslararası E. Venizelos Havalimanı'nın 2026 yılında sona erecek 30 yıllık imtiyaz sözleşmesi, 2019 yılında 20 yıl süre ile uzatılmıştır. Ayrıca ülkedeki 14 yerel havalimanı özelleştirilerek Alman Fraport Grup'un işletmesine devredilmiştir.

Madencilik

Yunanistan mineraller bakımından oldukça zengin bir ülke olup, dünya çapında boksitin en önemli tedarikçilerindendir. Alüminyum, kurşun-çinko, nikel, bakır, krom, altın, gümüş, linyit ülkede bulunan değerli madenlerdir.

Ülkede madencilik anayasal güvence altındadır. Maden sanayi başlıca, 210/1973 sayılı Maden Kanunu ve 12050/2223/2011 sayılı Madencilik ve Taşocakları Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Madencilik çevresel boyutu ise AB'nin çevresel etkiler ve ormancılık düzenlemeleri çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda Yunan madencilik mevzuatı, özel kişi ve kuruluşların madencilik faaliyetlerine izin vermekte ve ilk müracaat edene imtiyaz hakkı önceliği sağlamaktadır.

Maden hakkı madencilik araştırmalarının akabinde verilir. Maden Kanunu'nun 20. maddesine göre; maden arama lisansı AB yesi olmayan vatandaşlara ya da şirketlere verilmez. Bununla birlikte, sahibinden maden arama hakkı devralınabilir ya da kiralanabilir.

Madencilik hakkı, Cumhurbaşkanlığı Kararı ile tapuda kayıtlı gerçek ve tüzel kişilere verilmektedir. Madencilik hakkı normal şartlarda 50 yıl olup, ilgili Bakanlık kararı ile tercihen iki kere 25 yıl uzatma verilebilir.

Madencilik sektörünün enerji ve imalat sektörü içinde değerlendirilmesi nedeniyle, GSYH içindeki payı net olarak hesaplanamamaktadır. Ancak, geçmişte bu oranın %1'in altında olduğu dikkate alındığında ve sektörde önemli bir gelişme yaşanmadığı düşünüldüğünden, genel kabul bu payın halen %1 civarında olduğudur.

Resmi kayıtlarda ülkenin %22'lik bölümünün ormanlarla kaplı olduğu görülmekle birlikte, son yıllarda sıkça rastlanan orman yangınları nedeniyle bu oranın %17'lere kadar düştüğünü gösteren araştırmalar bulunmaktadır.

Enerji

Yunan elektrik piyasası AB nc Enerji Paketi, "Hedef Model" in uygulanması ve Enerji Borsası'nın düzenlenmesi ile Yunanistan'ın uluslararası kreditorleriyle anlaşıldığı üzere, Ekonomik Uyum Programları tarafından üstlenilen ykmllklere uyulması bağlamında halen temel bir dönüşüm sürecindedir.

Ülkenin enerji mevzuatının ana unsurları: a) 4001/2011 sayılı Enerji ereve Kanunu; b) Enerji Borsasının kuruluş ve işleyişini düzenleyen 4512/2018 sayılı Kanun ile 4425/2016 sayılı Kanun (Enerji Borsası kanunu); c) 4389/2016 sayılı çeyrek dönem vadeli elektrik iletim ürünleri ihalelerini düzenleyen Kanun, kısaca 'NOME Kanunu'dur.

Yunan Enerji Ekonomisi Derneği - HAEE'ye göre Yunan enerji sektörü, büyük ölçüde 70'lerin petrol krizinden sonra elektrik üretimi için stratejik olarak seçilen linyit ve türevleri geleneksel yakıtların yüksek miktarda tüketildiği bir yapı arz etmektedir. Ayrıca, Yunan enerji sektörü büyük oranda ham petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz ithalatına bağımlıdır. Bu bağlamda nihai enerji tüketimi açısından doğalgaz talebinde yaşanan artış, evre dostu enerji tüketimine geçiş sürecini desteklemektedir. Nitekim doğalgaz, yenilenebilir enerji kaynakları ile birlikte, Yunanistan'da son yıllarda elektrik üretiminde linyitin yerini giderek daha fazla almaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının sistemde yaygınlaşması ve enerji verimliliğindeki iyileşme Yunanistan'ın AB politikaları ile uyum çabasını da ortaya koymaktadır. Yunanistan'da enerji sektörü brüt katma değere ve istihdama katkısı açısından diğer pek çok AB ülkesinden daha ileri durumdadır. Elektrik retimi, iletimi, dağıtımı, sunumu ve ticareti toplam ekonominin brüt katma değerinin %2'sini oluşturduğu için, elektrik sektörü Yunanistan'da kilit bir sektör olarak kabul edilmektedir. HAEE Raporu'na göre, bu oran AB27 lkelerinde ortalama %1,8'dir.

Yunanistan'da elektrik piyasası 2007 yılında özelleştirilmiştir. Bununla birlikte, piyasada gerçek anlamda bir rekabetten bahsetmek güçtür. Zira Yunanistan Kamu Enerji Şirketi (DEH), 2021 yılı itibarıyla piyasanın %77,5'ini elinde tutmaya devam etmektedir. Diğer yandan, ülkenin toptan doğalgaz piyasası 2017 yılında, perakende doğalgaz piyasası ise 2018 yılında serbestleşmiştir. Yunan doğalgaz piyasası, hâlihazırda ithalata ve üçüncü kişilerden doğalgaz tedarikine imkân sağlayan düzenlemeleri içermektedir.

Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Nitekim, Yunanistan'ın elektrik enerjisi ithalatı yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir. Ülkede ham petrol üretimi de bulunmadığından, ülkenin ham petrol ihtiyacı ithalatla sağlanmaktadır. Petrol ve petrol ürünlerinde bağımlılık oranı yaklaşık %98 ve katı yakıtlarda (kömür ve linyit) yaklaşık %4,8'dir. Yunanistan, doğalgaz ihtiyacının tamamını ithalat yoluyla karşılamaktadır. Bu nedenle enerji sektörü, Yunanistan'ın dış ekonomik ve ticari ilişkilerinde pozitif zemin kazanma arzusunda olduğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle Yunanistan, özellikle Doğu Akdeniz'de ve Girit adasının güneyinde sismik doğalgaz arama faaliyetlerini son dönemde yoğunlaştırmaktadır. Ülkenin enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte, kişi başına tüketim açısından AB ülkeleri arasında alt sıralarda yer almaktadır.

Yunanistan'da enerjiyle bağlantılı vergiler özellikle son on yıldır artmaktadır. Bu vergiler tüketimi yeşil enerji kaynaklarına yönlendirme açısından bir sonuç doğurduğu gibi hükümet için ciddi bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. HAEE'ye göre, yenilenebilir enerji kaynaklarının brüt elektrik tüketimindeki payı -Covid-19 salgınından etkilenmiş olmakla birlikte- 2025 yılında %46'ya erişecektir.

Şubat 2022'den beri devam eden Ukrayna savaşı nedeniyle batı dünyası ile Rusya Federasyonu arasında cereyan eden ekonomik yaptırımlar silsilesinin bir yansıması olarak ortaya çıkan yüksek enerji maliyetlerinin telafi edilmesinin, doğalgaz ithalatının azalması nedeniyle enerjide dışa bağımlılık oranını daha da düşürmesi beklenmektedir. Enerji verimliliğindeki iyileştirmeler, yenilenebilir enerjiye yapılan büyük yatırımlar ve çeşitlendirmeler, Yunanistan'da enerji ithalatını azaltmada orta vadede kilit faktörler olacaktır.

Yine HAEE Raporu'nda yer alan geleceğe yönelik öngörülerde, Yunanistan'da brüt enerji tüketiminin 2040 yılına kadar 22 bin ktoe (kiloton eşdeğer petrol) altına düşmesi; Y.E.K. payının da kademeli olarak petrol ürünlerinin payını aşması beklenmektedir. 2020 ve 2040 yılları arasında R.E.S.'nin payını %36'ya çıkararak enerji üretimine hâkim olması öngörülmektedir.

Yunanistan için, Gaz Dağıtım Şebekeleri, Adalar Bağlantıları, R.E.S. Geliştirme ve Yeni Enerji Santralleri dâhil (ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) 17,5 milyar avroluk büyük enerji yatırımları açıklanmış olup; 2030 sonuna kadar bu yatırımların faaliyete geçmesi planlanmıştır. **Yunanistan 2.0 - Ulusal Kurtarma ve Dayanıklılık Planı** çerçevesinde, söz konusu fonun 6,2 milyar avrosu yeşil dönüşüm yatırımları için kullanılacaktır. Bahse konu Plan, yeşil teknolojiler, biyolojik çeşitlilik, enerji verimliliği, bina yenileme, enerji güvenliğinin korunması, dögüsel ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma yatırımlarını içeren 48 projeyi içermektedir.

Yunanistan'da enerji sektörü, Yunan [Enerji Düzenleme Kurumu](#) (RAE) tarafından düzenlenmektedir. Mevcut yasal düzenlemelere göre, elektrik enerjisi üretim lisansları RAE

tarafından 4001/2011 sayılı Kanun (RG-179/2011 1.baskı) ve Elektrik Üretim ve Tedarik Lisansları Yönetmeliği (Resmi Gazete B '1498 / 8.12.2000) hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.

Yine elektrik tedarik lisansları da, 4001/2011 sayılı Kanun'un (RG-179/2011 1.baskı) 132. maddesi uyarınca RAE tarafından düzenlenmektedir. RAE ayrıca, lisanslarda değişiklik yapmaya ve lisans iptallerine de yetkili kurumdur.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ticaretinin yarısından fazlasını AB üyeleri ile yapmakta olan Yunanistan'da devletin ekonomideki payı neredeyse %50'ye yakın seviyededir. Sanayinin bir çok dalındaki oligopol yapı nedeniyle pazara giriş ve tutunmada zorluklar çekilebilmektedir. Dünya Bankası'nın nihai olarak 2020 yılında yayımladığı İş Yapma Kolaylığı Raporu uyarınca Yunanistan 68,4 puanla 190 ülke arasında 79. sırada yer almaktadır.

Son yıllarda ülkemiz ile Yunanistan arasında ticaret hacmi belli seviyede korunmaktadır ve ihracatımızdaki ürünler çeşitlenmektedir. Buna rağmen, Türk iş insanları için Yunanistan piyasasına girişin sanıldığı kadar kolay olacağını düşünmek doğru değildir.

İhracatçımızın Yunan muhatapları ile ilişkilerinde dikkat etmesi gereken hususların başında özellikle ödeme ve teslim koşulları gelmektedir. Ülkede yaşanan ağır ekonomik krizin ve özellikle 2015 yılında bankalar üzerinde sermaye kontrolü uygulanmasının etkisiyle, Yunan ithalatçı firmalar yurtdışındaki tedarikçilerine mevcut ödemelerini yapmakta sorunlar yaşamıştır. Ancak, 2019 yılının Ağustos ayında sermaye kontrolü uygulaması tamamen sona ermiştir. Buna rağmen, iş adamlarımızın Yunan ithalatçı firmanın güvenilirliği konusunda sağlıklı fikir sahibi olmadan açık hesap yöntemi ya da çek ve senet ile çalışmaktan kaçınmasında yarar görülmektedir. Zira ekonomik krizin ilk görülmeye başladığı 2009 yılından bu yana özellikle karşılıksız çek ve alacak davalarında büyük artış görülmüştür.

Yunanistan'daki iş alışkanlıkları ve iş yapma kültürü ile Türkiye arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. İki ülkenin aynı coğrafyada olmasının ve Akdeniz kültürünün bu duruma büyük etkisi bulunmaktadır.

Yunanistan'da, Temmuz ayının ikinci yarısı ile Eylül ayının ilk yarısı genelde yıllık izinlerin kullanıldığı dönemdir. Ülkede bu tarihler arasında iş yapmanın zor olması nedeniyle, iş insanlarımızın iş gezilerini ve iş bağlantılarını bu dönem öncesi veya sonrasında yapması önerilmektedir. İş hayatının normal akışına dönmesi Eylül ayının ilk haftasında düzenlenen geleneksel Selanik Uluslararası Fuarı - TIF'in ardından mümkün olmaktadır.

Yunan firmalar ile toplantı programlarının en az bir gün öncesinden planlanması gerekmektedir. Ancak zorunlu hallerde kısa zaman içerisinde randevu ayarlanması mümkün olabilmektedir.

Yunanistan'da kamu kurumlarındaki mesai saatlerinin ülkemize göre daha kısa olmasından ötürü, özel sektörde de öğle arası 14.30-15.00 saatleri arasında olmaktadır. Toplantı saatlerinin bu öğle yemeği saatleri dikkate alınarak belirlenmesi önem arz etmektedir.

İş ilişkilerinin başlaması için Yunan tarafının karşısındakini kişisel olarak tanıma gayreti içinde olduğunun hatırdan çıkartılmaması gerekmektedir. Başarılı bir ilişkinin kurulabilmesi için tarafların samimi olması büyük önem taşımaktadır. Yunan toplumunun önemli bir kısmı

Anadolu ile tarihsel ve kültürel bağları mevcut olup sosyal ilişkilerde bu hususlar üzerine açtıkları bahislere tarafsız biçimde ilgi gösterilmesi samimi ilişkilerin tesisini kolaylaştırmaktadır. Yunanlar şahsi ilişkilere önem vermektedirler. Eğlence iş ilişkilerini pekiştiren bir unsur olarak kabul görmektedir. Esasen, ilişkilerde Yunan tarafının en fazla önem verdiği konu karşılıklı güvenin tesis edilmesidir.

İş ilişkileri zaman zaman yavaş ilerleyebilmektedir. Bu nedenle sabırlı olunması ve karşı tarafı rahatsız edecek şekilde ısrarcı olunmaması önerilmektedir. Yunan iş insanları, iş görüşmelerinde oldukça tecrübeli olup pazarlık yapmayı sevmektedir. Karar alma süreçleri şirketin en üst düzeyinde gerçekleşmektedir.

Yunanistan'da toplumun ve iş insanlarının büyük bir çoğunluğu akıcı biçimde İngilizce konuşabilmektedir. Toplantı, görüşme veya haberleşme için sunulacak materyallerin hem İngilizce hem de Yunanca hazırlanması hem iletişimi kolaylaştıracak hem de Yunan tarafında bir sempati yaratacaktır. İkili yazışmalarda sıklıkla İngilizce kullanılmaktadır, ancak son dönemde Türkçe de ülkede ilgi duyulan bir dil haline gelmiştir.

İhracat ve ithalatçılarımız için diğer bir önemli husus, Yunan mahkemelerinin işleyişidir. Yunan mahkemelerinde açılan bir hukuk davası ortalama 4 yıl sürmektedir. Ağır işleyen adaletin ülke ekonomisi üzerinde pek çok olumsuz etkileri olmaktadır; özellikle sözleşme güvenliğinin sağlanamadığı durumlarda uluslararası ticaretin de sekteye uğraması kaçınılmazdır. 2009 yılında baş gösteren ekonomik krizin etkisiyle, Yunan mahkemelerinde dava sayısı hızla artarken, eleman yetersizliği ve teknolojik eksiklikler nedeniyle davaların karara bağlanması daha da uzun zaman alır olmuştur. 2020 yılı başlarında ortaya çıkan Covid-19 pandemisi ise, hâlihazırda mevcut geciken adalet sorununu daha derinleştirmiştir.

Para Kullanımı

Ekonomik krizin çok önemli bir yansıması da 30 Haziran 2015 tarihinde Bankacılık işlemlerine getirilmiş olan *sermaye kontrolü* uygulamasıdır. Sermaye kontrolü kapsamında, yurtdışına para çıkışlarına getirilen kısıtlamalar dolayısıyla ithalat bedellerinin ödenmesinde sıkıntılar yaşanmıştır. Sermaye kontrolü kapsamında mevduat sahiplerinin hesaplarından haftalık ve aylık nakit çekme limitleri süreç içerisinde kademeli şekilde artırılmıştır. 2019 yılı Ağustos ayı itibarıyla ülke genelindeki sermaye kontrolleri tamamen sonlandırılmıştır. Ayrıca, yeni banka hesabı açmaya ve mevcut hesaplara yeni hesap kullanıcıları eklemeye ilişkin kısıtlamalara da son verilmiştir.

Sermaye kontrollerinin çok önemli bir etkisi de ekonomide kredi ve banka kartı kullanımının yaygınlaşması olmuştur. Nitekim hâlihazırda işletmelerde bulunan POS terminal sayısı krizin en derin yaşandığı 2015 yılına göre iki kattan fazla artış göstermiştir.

Nihai olarak Covid-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılından itibaren gerek getirilen düzenlemelerin etkisiyle, gerek sağlık tedbirleri nedeniyle çevrimiçi alışverişin artması sonucu nakit kullanımı yerini neredeyse tamamen banka kartlarına bırakmıştır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Yunanistan'a giriş yapacak olan umuma mahsus pasaport sahibi T.C. vatandaşlarının Türkiye'deki Yunan Konsolosluklarından vize alması gerekmektedir. Buna karşın, hususi, hizmet ve diplomatik pasaport sahipleri vizeden muaftırlar.

Yunanistan bir Schengen ülkesi olmakla, Schengen vizesi almış olan vatandaşlarımıza turist olarak Yunanistan'da 3 aya kadar kalabilme imkânı vermektedir. Ayrıca, Schengen sistemine dâhil AB ülkelerinde ikamet eden oturma ve çalışma izni sahibi T.C. vatandaşları, Yunanistan'dan geçişlerinde vizeden muaf tutulmaktadır. Bununla birlikte, Yunanistan havaalanlarını kullanarak transit geçiş yapacak umuma mahsus pasaport sahiplerinin de Schengen sistemi kapsamında vize alması gerekmektedir.

İşadamlarımızın, vize başvurusu yaparken, Yunan iş ortaklarından bir davet mektubu alarak vize başvurusu yapması işlemlerde kolaylık sağlamaktadır.

Yunanistan'ın 2012 yılında başlattığı pilot vize uygulaması, vize konusunda önemli bir gelişmedir. 2019 yılı yazı da dâhil olmak üzere aralıksız devam etmiş olan pilot vize uygulaması ile Ege'de bulunan ve ülkemize yakın olan bazı Yunan adalarına kısa süreli turistik geziler için girişler kolaylaştırılmıştır. Bu kısa süreli vize Türkiye'ye komşu Rodos, İstanköy (Kos), Meis (Kastellorizo), Sakız (Chios), Sisam (Samos), Sömbeki (Symi) ve Midilli (Lesvos) (Mitillini ve Molivos limanları) adalarını kapsamaktadır.

2020 yılında ortaya çıkan Covid-19 salgını nedeniyle uygulanan kısıtlamalar çerçevesinde, Türk vatandaşlarının Yunanistan'a girişi kısıtlandığı için vatandaşlarımızın uzun süre vize alması mümkün olamamıştır. Yunan hükümeti söz konusu kısıtlamayı 2021 yılı içerisinde kademeli olarak kaldırmıştır.

Yunanistan'ın T.C. vatandaşlarına yönelik uyguladığı *vize rejimi* ile ilgili olarak, ikili ilişkilerimizdeki hassasiyetlere ilişkin önemli bilgilerin de yer aldığı [Dışişleri Bakanlığımızın ilgili web sayfası](#) incelenmelidir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Yunanistan'da kamu kurumları hafta içinde hizmet sunmakta olup, yaz dönemi mesaisi 07:30-14:30 saatleri, kış dönemi mesaisi ise 08:00-15:00 saatleri arasındadır. Özel şirketlerde mesai saatleri 09:00-17:00 arasındadır. Özel sektörde, büyük market zincirleri dâhil tüm işletmeler pazar günleri kapalıdır. Ancak, hükümet serbest piyasa düzenlemeleri çerçevesinde son dönemde pazar günleri işyerlerinin açılması lehinde karar vermiş, bazı outlet alışveriş merkezleri ile zincir mağazalar bu kapsamda Pazar günleri çalışmaya başlamıştır.

Bankalar, hafta içi 08:00-14:00 saatleri arasında müşteri hizmeti sunmaktadır. Ayrıca, hafta içinde işletmelerin öğle uykusu (siesta) uygulamaları devam etmekte olup KOBİ'ler salı, perşembe ve cuma günleri 09:00-15:00 ve 17:30-21:00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Ülkede genellikle Nisan ve Mayıs aylarına denk düşen Paskalya ve Noel (20 Aralık - 6 Ocak) dönemlerinde iş yaşamında bazı aksaklıklar yaşanabilmektedir.

Öte yandan, Yunan halkı aşağıdaki resmi tatil günlerini hafta sonları ile birleştirebilmekte ve sene içinde birkaç defa birer haftalık izinler kullanabilmektedir. Ülkenin 2023 yılındaki resmî tatil günleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Ülkenin Resmi Tatil Günleri (2023)

1 Ocak 2023	Pazar	Yılbaşı
6 Ocak 2023	Cuma	Ortodoks Yılbaşı (Epifani)
27 Şubat 2023	Pazartesi	Temiz Pazartesi (Kathara Deftera) (her yıl değişmektedir)
25 Mart 2023	Cumartesi	Bağımsızlık Günü
14-17 Nisan 2023	Cuma-P.tesi	Ortodoks Paskalya Yortusu (her yıl değişmektedir)
1 Mayıs 2023	Pazartesi	İşçi Bayramı
4 Haziran 2023	Pazar	Ellinci Gün (Hamsin, Pentikost) Yortusu
5 Haziran 2023	Pazartesi	Kutsal Ruh Yortusu (her yıl değişmektedir)
15 Ağustos 2023	Salı	Meryem Ana'nın Göğe Yükselişi
28 Ekim 2023	Cumartesi	Hayır (Ohi) Bayramı
25-26 Aralık 2023	Pazartesi-Salı	Noel Bayramı ve Meryem Ana Bayramı

Yerel Saat

Yunanistan'ın saat dilimi kış döneminde UTC +2.00'dir. Mart ayının son pazar gününden itibaren Ekim ayının son pazar gününe kadar ülkede yaz saati (UTC +3.00) uygulamasına geçilmekte, böylece Türkiye ile Yunanistan yaz döneminde aynı saat diliminde yer almaktadır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Yabancı yatırımcılar Yunanistan'da doğrudan yabancı sermayeli bir şirket kurmak istediklerinde, Limited, Anonim ya da Özel Sermayeli Şirket (IKE) kurmak ya da 3. ülkedeki mevcut bir şirketin Yunanistan'da şubesini açmak yollarından birini tercih etmektedirler. Ticari şirket kuruluşu, şirketin Ticaret Siciline kaydı ile tamamlanmakta, böylece şirket tüzel kişilik kazanmaktadır.

Anonim Şirket (A.E.)

Anonim şirketler, Yunan mevzuatında halen yürürlükte olan 2190/1920 Sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. İlgili Kanun uyarınca anonim şirketler ticari hükmi şahıslar olup hissedarlarının dağıtılan kâra katılma hakkı bulunmaktadır. Bununla birlikte, hissedarların sorumluluğu hisseler üzerinde gösterilen sermayeye yaptıkları katkı payı ile sınırlıdır.

Anonim Şirketlerde asgari sermaye miktarı 25 bin avrodur. Ancak faaliyet konusuna bağlı olarak kuruluş sermayesi miktarı artış gösterebilmektedir. İstisnai de olsa, tek hissedarlı anonim şirket kurmak mümkündür.

Anonim şirket kurucu ortağı gerçek ya da tüzel kişi olabileceği gibi, yerli ya da yabancı da olabilir. Anonim şirketin yabancı hissedarlarının Yunanistan'da vergi numarası alması gerekmektedir. Şirket, Yönetim Kurulu ve Ortaklar Genel Kurulu tarafından idare edilir. AB üyesi olmayan bir ülkeden şirket yönetim kuruluna bir üyenin atanabilmesi için, önkoşul olarak Yunanistan'da ikamet izni bulunması aranmaktadır. Ayrıca, yabancı müdür ya da temsilcilerin ilgili vergi dairesine kaydolarak bir vergi numarası edinmesi gerekmektedir. Anonim şirketlerde en az 2 denetçi bulundurma zorunluluğu vardır.

Limited Şirket (E.P.E.)

Limited şirket, Yunan mevzuatında 2390/1955 sayılı kanun değişikliği ile düzenlenmiş, daha ziyade KOBİ'ler için öngörülmüş şirket tipidir. Limited şirketler adı üzerinde sınırlı sorumluluk esasına dayanır.

Yunanistan'da bir E.P.E. tek ortak ile kurulabilmekte olup bu tür şirketlerde asgarî kuruluş sermayesi şartı yoktur; yani bir E.P.E.'nin kuruluş sermayesi sembolik 1 avro dahi olabilmektedir.

Limited şirketler, ortaklar kurulu ve müdür(ler) tarafından yönetilir. Limited şirketlerde şirket ortağının yabancı gerçek ya da tüzel kişi olması ya da müdür ya da temsilcilerin yabancı olması halinde, bu kişilerin ilgili vergi dairesine kaydolarak, vergi numarası alması zorunludur. Aynı şekilde, AB üyesi olmayan ülke vatandaşlarının limited şirket müdürü ya da temsilci atanabilmesi için Yunanistan'da ikamet etme hakkını kazanmış olması gerekmektedir. Bu, yabancı kişinin müdür olarak atanmasından önce gerekli olan bir önkoşuldur.

Özel Sermayeli Şirket (I.K.E.)

Yunanistan'da 2012 yılında, şirket kuruluşlarına kolaylık getirmek üzere 4072/2012 sayılı Kanun ile alternatif bir şirket türü olarak Özel Sermayeli Şirket - I.K.E. hayata geçirilmiştir. Özel sermayeli bir şirket türü olan I.K.E.'de şirket hisselerinin halka arzı söz konusu değildir. Bu şirket türü, asgarî sermaye zorunluluğu olmaksızın, hızlı bir şekilde kurulabilmekte olup, kuruluş maliyetleri ve işletme masrafları diğer şirket türlerine göre daha düşüktür.

I.K.E. türü şirketler, tarafların tercih etmesi durumunda noter senedine gerek olmaksızın özel bir belge ile de kurulabilmektedir. Böylece noter işlem masrafları da bertaraf edilebilmektedir.

Şubeler

Yunan mevzuatı uyarınca, bir yabancı şirketin Yunanistan'da şube açması mümkün olup, yabancı bir anonim şirketin Yunanistan'daki şubesi 2190/1920 sayılı kanun uyarınca anonim şirket şubesi; yabancı bir limited şirketin şubesi ise 3190/1955 kanun uyarınca limited şirket şubesi olarak Ulusal Ticaret Sicili - G.E.M.I.'ye kaydedilir.

Şubeler, yetkileri ve yükümlülükleri bir vekâletname ile düzenlenen şube temsilcileri tarafından idare edilir. Şube temsilcileri yabancı kişilerden atanabilir, ancak yabancı kişinin AB dışında bir ülkeden olması halinde şube temsilcisi atanmadan önce ikamet ve çalışma iznine sahip olması gerekir. Şube temsilcisi ayrıca ilgili vergi dairesine kayıtlı bir vergi numarası almak zorundadır.

Şubeler, finansal ve hukuki olarak merkeze bağlıdır. Şubelerin kendi tüzel kişilikleri olmadığından, faaliyetlerini bağlı oldukları yabancı ana şirketin namı ve hesabına yaparlar. Şubelerin faaliyet konusu bağlı oldukları ana şirketin faaliyet konusu ile aynıdır; ancak şube temsilcisinin yetki belgesinde bu konuda sınırlamalar getirilebilir.

Şirket Kurma Prosedürü

Yunanistan'ın şirketler hukukuna ilişkin mevzuatı yerli gerçek ve tüzel kişilerin yanı sıra, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin de iş kurmasına izin verecek şekilde düzenlenmiştir. Yunan mevzuatının genel hükmü ülkemiz açısından da geçerli olup, ülkede %100 Türk sermayeli şirket kuruluşuna izin verilmektedir. Bununla birlikte, ülkenin millî güvenliği gerekçesiyle bazı adalarda ve sınır bölgelerinde arazi alımında ve AB üyesi ülkelerin vatandaşları dışındakilere madencilik, denizcilik ve hava taşıma, basın-yayın hizmetleri konusunda ön izin ya da kısıtlamalar devam etmektedir.

Yunanistan ekonomik krizin baş gösterdiği 2009 yılından itibaren, ülkeye daha çok yabancı çekebilmek için şirket kuruluş mevzuatında bir takım iyileştirmelere gitmiştir. Bu kapsamda 2011 yılında One Stop Shop - O.S.S. adı verilen tek merkezden başvuru sistemi hayata geçirilmiştir. Böylece, kurulacak şirket türüne göre yatırımcıların ticaret odası, noter ya da herhangi bir Vatandaşlık Hizmetleri Merkezi - K.E.P.'e yapacakları başvuru ile işlemin devamının o birim tarafından takibini uygulamaya koymuştur.

Yunan mevzuatı kapsamında belli başlı yabancı yatırım türleri arasında tamamı yabancı sermayeli şirket kurmak, şube açmak, bir başka girişimci ile birlikte ortak girişim sözleşmesi

çerçevesinde faaliyet göstermek ya da bir ortaklık kurmak yer almaktadır. Yunanistan'da kurulmuş Türk sermayeli bir şirket, bütün ortakları Türk olsa bile Yunan şirketi statüsünde olup Yunan mevzuatına tabidir.

Anonim Şirketlerde asgari sermaye miktarı 25 bin avro iken, Limited Şirketler ile Özel Sermayeli Şirketlerde sadece 1 avro sermaye ile şirket kurulabilmektedir. Şube kuruluşlarında ise sermaye zorunluluğu olmamakla birlikte, finans sektöründe durum farklıdır.

Anonim şirket kuruluşu için, Şirket Ana Sözleşmesi'nin Noter tarafından tasdik edilmesi gerekmektedir. Anonim Şirketler O.S.S. sertifikasına sahip noterlerde kurulurlar ve noterler tarafından Ulusal Ticari Sicili - G.E.M.I.'ye kaydettirilirler.

Limited şirket, şirket anasözleşmesinin O.S.S. rolündeki noter huzurunda tasdik edilmesi ve anasözleşmenin Noter tarafından G.E.M.I.'ye tescili sonucunda kurulmaktadır.

I.K.E.'ler, ilgili ticaret odalarında şirket kurulumu hizmeti veren O.S.S.'lerde veya O.S.S. sertifikalı Vatandaş Hizmet Merkezleri - K.E.P.'lerde kurulabilmektedir.

Şirket kuruluşuna ilişkin ayrıntılı bilgiye Yunanistan Dışişleri Bakanlığına bağlı **Enterprise Greece** - [Yatırım ve Ticaret Ajansı](#) web sayfasından ulaşılabilmektedir.

Sigorta

Yunanistan Sigorta Şirketleri Derneği - E.A.E.E.'nin en son yayımladığı 2021 yılı Raporuna göre 2015 yılında ülkede faaliyet gösteren sigorta şirketi sayısı 62 iken, 2021 yılında bu sayı 51'e düşmüştür. Bu şirketlerden 32'si hayat dışı sigorta, 5'i hayat sigortası ve 14'ü hayat ve hayat dışı sigorta şirketleridir. Bu sigorta şirketlerinden 32'si anonim şirket, 16'sı bir yabancı sigorta şirketinin şubesi ve 3'ü de "Panhelenik Sigorta Birliği"nden ibarettir.

E.A.E.E. tarafından açıklanan 2021 yılı verilerine göre, sektöre yapılan toplam yatırım 16,7 milyar avroya erişmiş olup sigorta şirketleri tarafından yönetilen varlıkların toplam değeri 20,1 milyar avrodur. Toplam sigorta primi üretimi, Ocak - Aralık 2021 döneminde, bir önceki yıla göre %7,7 oranında artmıştır. Bu dönemde hayat sigortalarında bir önceki yıla göre %10, hayat dışı sigortalarda ise %5,7 oranında artış sağlanmıştır. Hasar sigortasında, kasko (kamu üçüncü kişi sorumluluk ve ek teminat) %0,4 oranında artarken, otomobil dışı diğer sektörlerde ise %10 oranında artış yaşanmıştır.

Bankacılık Mevzuatı

4261/2014 Sayılı Kredi Kurumları Kanunu, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2013/36/AT sayılı Yönergesini Yunan hukukuna uyarlamış ve kredi kuruluşlarının kuruluş ve işleyişinin yanı sıra denetimini de düzenlemiştir.

Yunan bankacılık sisteminin yasal çerçevesi, ağırlıklı olarak, *Basel İlkeleri* ile uyumlu olan ilgili Topluluk mevzuatından faydalanılarak oluşturulmuştur. Spesifik olarak, 4261/2014 sayılı Kanun ve 2661/2012, 2630/2010, 2634/2010, 2635/2010, 2588/2007, 2589/2007, 2590/2007,

2646/2011, 2592/2007, 2645/2012, 2594/2007 ve 2595/2007 sayılı Yunanistan Merkez Bankası İdari Kanunları bankacılık sisteminin denetim çerçevesini oluştururken; 2577/06, 2595/2007 ve 2597/2007 sayılı Yunanistan Merkez Bankası İdari Kanunları, uyum ve risk yönetimi fonksiyonları dâhil İç Kontrol Sistemleri (ICS) konusunu ve Sütun 2 (ICAAP ve SRP) ele almaktadır.

Benzer şekilde, 281/5/26.3.2009, 285/6/2009 ve 290/12/2009 sayılı Bankacılık ve Kredi Komitesi kararları, finansal sistemin kara para aklanması ve terörün finansmanı amacıyla kullanılmasının önlenmesine yönelik kurumsal çerçeveyi oluşturmaktadır.

Daha spesifik olarak, 4261/2014 sayılı Kanun; a) kredi kuruluşlarının faaliyetlerinin kurulmasını ve işleyişini b) kredi kuruluşlarının faaliyetlerini ve c) kredi kuruluşlarının ve faaliyetlerinin denetimini sağlamaktadır.

Yunan bankacılık sektöründeki yatırım bankacılığı hizmetlerinin sunumu, 2014/65/EU Direktifini ("MiFID II") Yunan hukuk sistemine aktaran 4514/2018 sayılı Kanuna tabidir.

Yunanistan'ın 2001 yılında avro bölgesine katılması, ülkenin ekonomik yapısında köklü değişikliklerin başlangıcı olmuştur. 2001 ve 2008 yılları arasında reel büyüme yıllık %4'lere ulaşmış, enflasyon tek haneli rakamlara düşmüştür. Ancak 2009 yılına gelindiğinde, bütçe açığı GSYH'nin %15,5'ine yükselmiş, kamu borçlarının payı GSYH'nin neredeyse %130'una çıkmıştır. 2009 yılı sonbaharında, bütçe açığının öngörülenden çok daha yüksek olacağı mali piyasalar tarafından anlaşılmıştır. Bu nedenle faiz oranları hızla yükselmeye, ülke varlıkları da küresel mali piyasalarda hızla değer kaybetmeye başlamıştır. Böylece, 2010 yılı Mayıs ayında Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF'den oluşan Troyka ile Yunanistan için mali konsolidasyon ile özelleştirmeleri sağlayacak, aynı zamanda vergi kaçakçılığını engelleyecek düzenlemeleri kapsayan yapısal reformları içeren bir muhtıra imzalanmıştır.

Devletin karşılaştığı ekonomik kriz, bankacılık sektörünü de beraberinde sürüklemiştir. Finansal piyasalarda likidite sorunu yaşanmaya başlamış; gerek Yunanistan'ın uluslararası kredi notlarının peşi sıra düşürülmesi, gerekse Yunan bankalarının puanlarının aşağı çekilmesiyle bankalar küresel finans piyasalarının dışına itilmiştir. 2007-2016 yılları arasında Yunanistan'da faaliyet gösteren yabancı bankaların neredeyse tümü hızlı bir şekilde ülkeden çıkmıştır. Bu dönemde yaşanan makroekonomik belirsizlik, büyük miktarda nakdin ülkeden kaçışına yol açmıştır. Ayrıca, ekonomik daralma ve likidite sıkıntısı, bankalara olan kredi borçlarının geri ödenememesini sürekli hale getirmiştir.

Vizeler

Yunanistan'da yaşamak ve çalışmak isteyen üçüncü ülke vatandaşları için 2014 yılında yeni düzenlemeler öngörülmüştür. 1 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe giren 4332/2015 ve 4399/2016 sayılı Kanunlar ile 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu, yabancıların Yunanistan'da çalışma ve ikamet (oturma) izinlerini yeniden düzenlemektedir. Yeni düzenlemelerde belli başlı dikkat çeken hususlar arasında yabancılara verilen ikamet izni sürelerinin uzatılmış olması ile önceden yerli firmaların yabancı üst düzey yönetici

çalıştırmasına izin verilmez iken yeni düzenlemede yerli ve yabancı sermayeli firma ayrımının kaldırılmış olması yer almaktadır. Mevsimlik işçiler ve sanatçılar gibi kategoriler, çalışmaya imkân tanıyan geçici izin için Yunan Konsolosluklarına müracaat edeceklerdir. İlaveten, 2016 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren 4399/2016 sayılı Kalkınma Kanunu ile yatırım faaliyetleri nedeniyle ikamet iznine dair bir takım değişiklikler yapılmıştır.

4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu, uygun vize alarak Yunanistan'a giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarına aşağıdaki kategorilerde ikamet izni vermektedir:

- Çalışma ve mesleki nedenlerle ikamet izni,
- Bağlı işlerde çalışanlar,
- Özel amaçlı işçiler,
- Yatırım faaliyetleri,
- Nitelikli iş (Mavi kart) sahipleri,
- Geçici izin,
- Mevsimlik işçiler,
- Balıkçılıkta çalışanlar,
- Sanat grubu üyeleri,
- AB veya AET'ye üye ülkede bulunan bir bağlı ortaklıktan hizmet sunmak üzere gönderilen üçüncü ülke vatandaşları,
- Üçüncü bir ülkede kurulu bir şirket tarafından hizmet sunmak amacıyla gönderilen üçüncü ülkelerin vatandaşları,
- Turizm organizasyonlarının liderleri,
- Yükseköğretim programlarına katılan üçüncü ülke vatandaşı öğrenciler,
- İnsani ve diğer istisnai nedenlerle ikamet izni,
- Öğrenciler, gönüllü çalışanlar, araştırmacılar ve mesleki eğitim için ikamet izni,
- İnsan kaçakçılığı ve göçmen ticareti mağdurları için ikamet izni,
- Aile birliği için ikamet izni (Üçüncü ülke çalışanlarının aileleri bu gruba girmektedir),
- Uzun süreli ikamet izni.

Yukarıda yer alan her bir ikamet izni türünde, o ikamet izninin Yunanistan'da çalışma izni verip vermediği ayrıca belirtilir.

4399/2016 sayılı Kanun ile 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu'nun iş insanlarımızı yakından ilgilendiren "yatırım faaliyeti" suretiyle ikamet izni edinimine ilişkin düzenlemesi kapsamında yatırım faaliyetleri, millî ekonomiye olumlu katkı sağlayacak her türlü yeni iş kurma, devralma, yeniden yapılandırma ya da mevcut faaliyetlerin genişletilmesi olarak nitelendirilmektedir. Yatırımcılara ve yöneticilere sağlanan ikamet izni yatırımın etkinliğinin devam etmesi halinde beş yılda bir yenilenir.

Spesifik olarak, söz konusu Kanun uyarınca yatırım faaliyeti nedeniyle ikamet izninden faydalanacak olanlar:

- Yatırım projeleri kanunen belirlenmiş kriterleri karşılayan Yunanistan'da yatırım yapmak isteyen AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcılar,
- Yatırım projesini uygulayacak olan AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yöneticiler (Üst yönetim, orta yönetim ve proje için gerekli uzmanlar),
- Yukarıda yer alan yatırımcı ve/veya yöneticinin eşi, 21 yaşını geçmemiş evli olmayan çocukları ile eşlerin ilk derece üst kuşakları (anne-babalar).

Yatırım faaliyetleri için AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcıya ve/veya yöneticiye sağlanan ikamet izni, Yunanistan Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı'nın Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yatırıma ilişkin yapılacak olumlu değerlendirme neticesinde gerçekleştirilecektir.

Yatırım faaliyeti: Yeni Kanun'da yatırım sektörü ya da yatırımın yeri konusunda ikamet izni müracaatı için bir kısıtlama yoktur. Yatırıma ilişkin ana kriter, yatırımın ülke kalkınmasına ve ekonomisine katkı sağlamasıdır.

Yatırım maliyeti: Kanun, yatırım projesinin toplam maliyetine ilişkin limitler belirlememiştir. Bununla birlikte, bu düzenleme çerçevesinde ikamet iznine müracaat eden bir yatırımcının yatırıma 250.000 avro katkı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, her bir yatırım için yöneticilere verilecek izinler de, yatırımcının yatırıma toplam katkısına göre belirlenmektedir.

Bir yatırım projesi kapsamında (yatırımcı ve yöneticiler için) verilecek ikamet izni sayısı en fazla 10'dur.

Yatırım Maliyetine Toplam Yatırımcı Katkısı (Euro)	Yöneticilere Verilecek Maksimum İkamet İzni Sayısı
300.000'e kadar	0
300.001- 1.000.000	1
1.000.001- 3.000.000	2
3.000.001-5.000.000	3
5.000.001-10.000.000	4
10.000.001-15.000.000	5
15.000.001-20.000.000	6
20.000.001-25.000.000	7
25.000.001-30.000.000	8
30.000.001- 40.000.000	9
40.000.000 üzeri	10

Yunan Merkezi İdare Genel Sekreterliği'nin aldığı bir karar uyarınca ayrıca, AB vatandaşı olmayan ülke vatandaşlarının, Yunanistan'da 10 yıllığına bir oteli kiralayarak işletmek ya da bir turizm tesisini yenilemek ve değeri 250.000 avro ve üzerinde olmak şartıyla bir anlaşma imzalaması halinde, bu kişilere de 5 yıllık ikamet izni verilmektedir. Bu tip ikamet izinleri, beş yıllık sürenin sonunda gayrimenkul sahipliğinin ya da otel işletme ve yenileme anlaşmalarının devamı halinde uzatılmaktadır.

Öte yandan, 3894/2010 sayılı Kanun uyarınca Bakanlar Kurulu kararı ile "stratejik yatırım" olarak tanımlanan yatırımların kanuni temsilcileri ve yatırım planının uygulanmasını sağlamak üzere çalıştırılacak en fazla 10 kişiye bu mahiyette ikamet izni verilmektedir. Bu kapsamdaki ikamet izni başvuruları, yatırımın stratejik olarak değerlendirilmesini takiben en kısa sürede sonuçlandırılmak zorundadır. Bu tür ikamet izni verilen yabancı çalışanların aile bireyleri de kendilerine eşlik edebilmektedirler. Stratejik yatırımlarda verilecek ikamet izni süresi 10 yıldır. Bu sürenin sonunda ikamet izni süre uzatımı yapılabilir.

Ayrıca, 2014 yılında getirilen Altın Vize adı altındaki düzenleme ile Yunanistan'da 250 bin avro ve üzeri değerde gayrimenkul satın alan yabancılara başlangıçta 5 yıllığına ikamet izni

verilebilmekte idi. Söz konusu düzenleme 5007/2022 sayılı Kanun'un 91.maddesi ile değiştirilerek 1 Mayıs 2023 tarihinden itibaren uygulanmak üzere Atina'nın Kuzey, Merkez ve Güney bölgeleri ile Attiki Valiliği'nin Vari, Voula ve Vouliagmenis Belediyesi ile Merkez Makedonya Valiliği'nin Selanik Belediyesi ve Güney Ege Valiliği'nin Mikonos ve Santorini bölgelerinde tek bir gayrimenkul için 500 bin avroya yükseltilmiştir. Ülkenin geri kalan bölgeleri için 250 bin avro yatırım limiti korunmaktadır.

Öte yandan, gayrimenkul edinmek suretiyle ikamet izni edinimi halinde çalışmak yasaktır. Ancak, gayrimenkul edinimi suretiyle ikamet izni için müracaat eden kişinin, bir şirkete ortak olması mümkündür.

Kaynak: T.C. Atina Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği